

**INFORMACJA O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO
MIASTA WAŁBRZYCH
za 2020 rok**

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Wałbrzychu
M. Bak
Małgorzata Bak

Wałbrzych, dnia 19 marca 2021 r.

Wstęp

Poniższe opracowanie obejmuje wyniki kontroli z terenu miasta Wałbrzych objętego nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu przeprowadzone w 2020 roku.

Ogółem liczba obiektów podlegających kontroli w mieście Wałbrzychu wynosiła 2021, w powiecie 1201.

Działalność kontrolno-represyjna oraz w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego łącznie:

Liczba kontroli/wizytacji	Liczba decyzji merytorycznych	Liczba decyzji płatniczych	Nałożono mandatów ogółem	na kwotę złotych	Liczba wydanych postanowień	Liczba wystawionych tytułów wykonawczych	Liczba wniosków o ukaranie
11190	2815	203	48	13500,00	211	3	0

Liczba wykonanych badań	Liczba oznaczeń chemicznych	Liczba oznaczeń fizycznych	Liczba oznaczeń mikrobiologicznych
4247	970	1310	7771

W 2020 roku zgodnie z wydawanymi przez Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu zarządzeniami okresowo zostały zawieszane kontrole z zakresu bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ze względu na wprowadzony na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii. Ponadto wszyscy pracownicy PSSE w Wałbrzychu zostali zaangażowani do pracy przy przeciwdziałaniu rozprzestrzenianiu się zakażeń wirusem SARS-CoV-2 na terenie miasta Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego. Przedstawiciele PPIS w Wałbrzychu wykonywali kontrole głównie w zakresie odnoszącym się do oceny spełnienia zasad związanych z przeciwdziałaniem zakażeniom wirusem SARS-CoV-2, zawartych w obowiązującym rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii oraz wytycznych właściwych dla prowadzonej działalności ministerstw, sporządzonych w porozumieniu z Głównym Inspektorem Sanitarnym.

W opracowaniu ujęto:

I.	Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.....	4
II.	Ocena zaopatrzenia w wodę do spożycia przez ludzi na terenie miasta Wałbrzycha	
1.	Charakterystyka zaopatrzenia w wodę.....	6
2.	Jakość wody przeznaczonej do spożycia.....	6
3.	Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody.....	7
III.	Zagrożenie środowiska pracy z uwzględnieniem chorób zawodowych:	
1.	Ocena środowiska pracy.....	8
2.	Nadzór nad chemikaliami	12
3.	Ocena narażenia zawodowego.....	13
4.	Choroby zawodowe.....	15
5.	Środki zastępcze.....	17
6.	Promocja zdrowia.....	18
7.	COVID-19.....	19
IV.	Placówki nauczania i wychowania.....	22
V.	Zakłady produkcji żywności, żywienia i obrotu środkami spożywczymi oraz wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	26
VI.	Sytuacja epidemiologiczna i podmioty lecznicze.....	29
VII.	Ocena wymagań sanitarnych w obiektach użyteczności publicznej	
1.	Obiekty hotelowe / pensjonaty.....	32
2.	Galerie handlowe/ obiekty handlowo-usługowe, kluby, dyskoteki.....	32
3.	Pływalnie kryte i odkryte.....	32
4.	Dworce i stacje PKP.....	34
5.	Obiekty sportowe, kulturalno-rozrywkowe i tereny rekreacyjne.....	35
VIII.	Ocena stanu sanitarno-technicznego innych obiektów użyteczności publicznej	
1.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej.....	35
	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	36

I. Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

W 2020 roku, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowano działania obejmujące:

- sprawowanie zapobiegawczego nadzoru w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, zwłaszcza nad warunkami higieny środowiska, przy zajmowaniu stanowisk w sprawach kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;

- sprawowanie zapobiegawczego nadzoru w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych nad warunkami higieny środowiska, higieny pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, warunkami higieniczno-sanitarnymi udzielania świadczeń zdrowotnych i warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia przy wydawaniu opinii związanych z dopuszczeniem nowo powstałych obiektów do użytkowania oraz dopuszczeniem obiektów po zmianie sposobu ich użytkowania, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów objętych nadzorem bieżącym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu.

W 2020 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydał:

- 9 opinii dotyczących uzgodnienia dokumentacji projektowej,
- 9 opinii dotyczących potrzeby/braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- 1 opinie o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia,
- 1 opinię o projekcie/zmianie projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy,
- 4 uzgodnienia warunków zabudowy,
- 23 opinie dotyczące braku zastrzeżeń w dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych,
- 19 opinii w sprawach niewymienionych powyżej.

Przeprowadzono 38 kontroli.

Stan sanitarny nadzorowanego terenu w zakresie obejmującym działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ulega sukcesywnej poprawie.

Oceniając stan bezpieczeństwa sanitarnego nadzorowanego terenu należy stwierdzić, że w minionym roku nie odnotowano spraw budzących konflikty społeczne. Podczas rozpatrywania spraw uwaga skierowana była na uzasadniony interes osób trzecich i stron postępowania, a także ochronę środowiska naturalnego we wszystkich jego komponentach.

Wśród spraw o szczególnym znaczeniu dla lokalnej społeczności należy wskazać na:

- uczestniczenie w wydaniu warunków realizacji przedsięwzięcia polegającego na budowie hali produkcyjno-magazynowej z częścią biurowo-socjalną i techniczną wraz z infrastrukturą techniczną przy ul. Stacyjnej 19 w Wałbrzychu (przewidywane procesy technologiczne: ekstruzja rurek z tworzywa sztucznego, nanoszenie nadruków na rurki za pomocą tampodruku, kształtowanie termiczne rurek, nakładanie folii PET na rurki i ich przycinanie, łączenie rurek z tworzywa sztucznego z gumowymi rurkami za pomocą wtryskarek, montaż plastikowych elementów na gumowe rury z wykorzystaniem rozpuszczalników organicznych, klejenie elementów z wykorzystaniem kleju cyjanoakrylowego),
- uzgodnienie dokumentacji projektowej rozbudowy wraz z nadbudową budynku przychodni zlokalizowanej przy ul. Grodzkiej 73 w Wałbrzychu,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania przebudowy, rozbudowy i nadbudowy budynku szkoły podstawowej na potrzeby Domu Pomocy Społecznej zlokalizowanego przy ul. Andersa 162a w Wałbrzychu,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania zmiany sposobu użytkowania budynku handlowo-usługowego na przedszkole zlokalizowanego przy ul. Wieniawskiego 80 w Wałbrzychu,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania budynku handlowo-usługowego – market Dino zlokalizowanego przy ul. Orkana 63a w Wałbrzychu,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania adaptacji parteru na potrzeby utworzenia grup przedszkolnych dla ok. 70 dzieci w budynku Publicznej Szkoły Podstawowej nr 37 w Wałbrzychu zlokalizowanego przy ul. Dunikowskiego 39 w Wałbrzychu,
- zaopiniowanie przeznaczenia trzeciej kondygnacji wraz z wydzieloną częścią parteru budynku z oddziałami pediatrycznymi na utworzenie szpitala tymczasowego, w którym będą udzielane świadczenia zdrowotne pacjentom zakażonym wirusem SARS-CoV-2 zlokalizowanego przy ul. Batorego 4 w Wałbrzychu.

Inwestycje realizowane ze środków UE, przez gminy oraz prywatnych inwestorów, pozyskujących te środki, opiniowane/uzgadniane były bez zbędnej zwłoki przy zaangażowaniu inwestorów i stron postępowania,

Prowadzona jest stała współpraca z działami merytorycznymi oraz z petentami w zakresie poprawy stanu sanitarnego istniejących obiektów użyteczności publicznej, w tym bazy gastronomicznej i turystycznej, usługowej oraz placówek kultury, oświaty i wychowania.

Powyższe miało na celu osiągnięcie założonych wymagań sanitarnych w procesie sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie nadzorowanym.

W minionym roku cele te zostały osiągnięte.

III. Ocena zaopatrzenia w wodę do spożycia przez ludzi na terenie miasta Wałbrzycha

1. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto Wałbrzych zaopatrywane jest w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych, którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście ze względu na pochodzenie wody – 3.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście – 18 (w związku z występującą epidemią wirusa SARS-CoV-2 dodatkowo wybrano nowe punkty w postaci hydrantów w ilości – 7, z powodu ograniczonej dostępności punktów reprezentatywnych).
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 111 000 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście – około 22 000 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody:
 - 2 ujęcia powierzchniowe „Mała Woda” – ujęcie jazowe na rzece Bóbr w Dębrzniku oraz staw infiltracyjny Ptaszków I, będący częścią ujęcia Marciszów Górny,
 - 6 podziemnych znajdujących się w Marciszowie (2 ujęcia – Marciszów Górny i Dolny), Gorzeszowie (obszar powiatu kamiennogórskiego), Unisławiu Śląskim, Czarnym Borze i Starym Lesieńcu (Boguszów-Gorce).
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie „Mała Woda” w Dębrzniku – koagulacja siarczanem glinu, filtracja na filtrach pośpiesznych antracytowo-piaskowych, dezynfekcja chlorem gazowym,
 - ujęcia w Gorzeszowie, Czarnym Borze, Starym Lesieńcu – brak uzdatniania,
 - ujęcie w Marciszowie Górnym – dezynfekcja chlorem gazowym,
 - pozostałe ujęcia – dezynfekcja podchlorynem sodu,
 - do sieci wodociągowej w dzielnicach Nowe Miasto, Biały Kamień, Konradów, Sobięcín, Podgórze, Glinik Stary oraz Podzamcze dawkowany jest preparat SeaQuest, który zapobiega korozji i powstawaniu osadów w instalacji wodnej. Preparat stosowany jest głównie w dzielnicach posiadających stare rury wodociągowe, gdzie najczęściej dochodzi do wtórnego zanieczyszczenia wody, w celu obniżenia poziomu stężenia żelaza, manganu, barwy i mętności.

2. Jakość wody przeznaczanej do spożycia

W 2020 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi z sieci wodociągu Wałbrzych na terenie miasta Wałbrzycha pobrano:

- 61 próbek do badań bakteriologicznych (51 w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, w tym 2 rekontrolne, 10 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
 - 64 próbki do badań fizykochemicznych (53 w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, w tym 4 rekontrolne, 11 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, w tym 2 rekontrolne),
 - w tym 5 do badań w zakresie parametrów grupy B.
 - Zakwestionowano 6 pobranych próbek wody (5 pobranych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego i 1 pobranej w ramach kontroli PIS) ze względu na przekroczenie wartości parametrycznej:
 - bakterii grupy coli dwukrotnie z sieci wodociągowej w Wałbrzychu przy ul. Piastów Śląskich – 2 NPL,
 - mętności, zapachu, arsenu, manganu i żelaza z sieci wodociągowej w Wałbrzychu przy ul. Zachodniej 12 (odpowiednio 7,8 NTU, 4 TON, 28 µg/l, 284 µg/l, >3000 µg/l),
 - żelaza z sieci wodociągowej w Wałbrzychu przy ul. Zachodniej 17 (próbka pobrana w ramach nadzoru PIS) – 222 µg/l,
- oraz ze względu na podwyższoną wartość mętności z sieci wodociągowej w Wałbrzychu przy ul. Mickiewicza 17a i ul. Poznańskiej 8 (odpowiednio 10,2 i 29,0 NTU).

3. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku przeprowadzonych w 2020 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie miasta Wałbrzycha zanotowano dwukrotne bakteriologiczne zanieczyszczenie wody i trzykrotne przekroczenie wartości parametrycznych wskaźników fizykochemicznych, skutkujące w każdym przypadku stwierdzeniem warunkowej przydatności wody do spożycia.

Po przeprowadzeniu niezwłocznych działań naprawczych wykonane badanie rekontrolne wykazało właściwą jakość mikrobiologiczną wody z sieci wodociągowej w Wałbrzychu przy ul. Piastów Śląskich.

Uzyskane podwyższone wartości mętności z sieci wodociągowej w Wałbrzychu przy ul. Mickiewicza 17a i ul. Poznańskiej 8, miały związek z pobieraniem próbek wody w zastępczych punktach (z hydrantów) lub w zamkniętych przez dłuższy okres czasu obiektach użyteczności publicznej w związku z występującą epidemią wirusa SARS-CoV-2, co nie zawsze było poprzedzone ich właściwym przygotowaniem do pobrania. Stan techniczny hydrantu przy ul. Zachodniej 12 w Wałbrzychu wpłynął na uzyskanie niereprezentatywnych dla sieci wodociągowej wyników badania także w zakresie zapachu, arsenu, manganu i żelaza. W każdym z wyżej wymienionych przypadków zarządca podjął niezwłocznie działania naprawcze i powtórne badania wykazały prawidłowe wartości badanych parametrów.

Bakterie grupy coli nie są wskaźnikiem występowania patogenów w wodzie, natomiast służą do oceny czystości i szczelności systemów dystrybucji wody oraz skuteczności prowadzonych procesów uzdatniania. Z powyższych względów należałoby wzmocnić nadzór nad prowadzonym procesem uzdatniania na ujęciu w celu wyeliminowania występowania

bakterii wskaźnikowych w wodzie.

Żelazo nie stanowi zagrożenia zdrowotnego dla konsumentów, niemniej jednak ma istotne znaczenie dla akceptowalności wody. W rozpatrywanym przypadku, jak podaje zarządca wodociągu, żelazo pojawia się w wodzie do picia w wyniku jej wtórnego zanieczyszczenia osadami wypłukiwanymi ze ścianek przewodów. Podwyższona zawartość żelaza w sieci wodociągowej może spowodować: rozwój nitkowatych bakterii żelazistych, zmianę smaku wody, wzrost jej mętności i barwy, powstawanie plam na urządzeniach sanitarnych, pranej bieliznie, a w czasie gotowania wpływa na zmianę cech fizycznych oraz apetyczność potraw. Zalecane jest, aby po dłuższym nieużywaniu kranów odkręcić kurki i umożliwić przez kilka minut swobodny wypływ wody, w celu usunięcia wody stagnującej w przewodach wodociągowych.

Podobnie mętność wody nie jest parametrem, którego podwyższona wartość stwarza bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzi, może mieć jednak negatywny wpływ na akceptowalność wody przez konsumentów.

Poza wskazanymi wyżej nieprawidłowościami nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, co oznacza że woda na terenie miasta Wałbrzycha była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

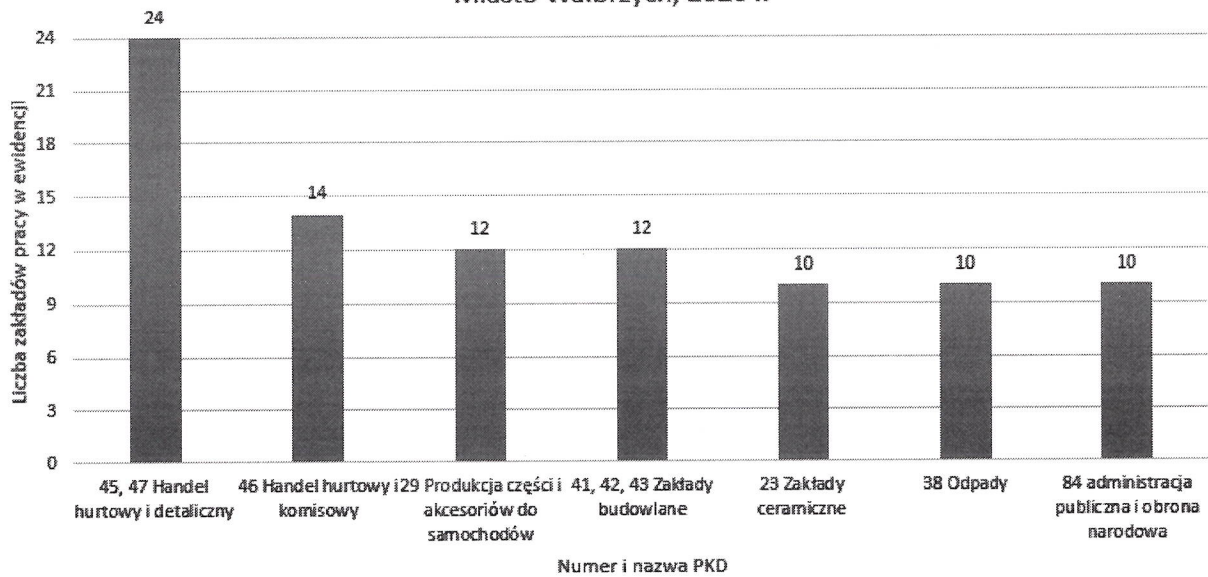
III. Zagrożenie środowiska pracy z uwzględnieniem chorób zawodowych

1. Ocena środowiska pracy

W ewidencji Oddziału Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu na dzień 31 grudnia 2020 r. ujętych było 163 zakłady pracy funkcjonujące na terenie miasta Wałbrzych. Nadzorem objęto 13 209 pracowników. Dominujące pod względem liczby zakładów pracy branże, to:

- PKD 45, 47 – handel hurtowy i detaliczny (24 zakłady pracy),
- PKD 46 – handel hurtowy i komisowy (14 zakładów pracy),
- PKD 41, 42, 43 – zakłady budowlane (12 zakładów pracy),
- PKD 23 – zakłady ceramiczne (10 zakładów pracy),
- PKD 29 – produkcja części i akcesoriów do pojazdów samochodowych (12 z. pracy),
- PKD 38 – zbieranie, przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów (10 zakładów pracy),
- PKD 84 – administracja publiczna (10 zakładów pracy).

Najlichnieszta grupa obiektów w ewidencji Oddziału Higieny Pracy
- Miasto Wałbrzych, 2020 r.

Rys. 1 Najlichnieszta grupa obiektów w ewidencji Oddziału Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu – dot. miasta Wałbrzych, I półrocze 2020 r. Opracowanie własne.

W 2020 r. przeprowadzono w zakładach pracy na terenie Miasta Wałbrzycha **58 kontroli sanitarnych** z zakresu warunków higieny pracy, podczas których **skontrolowano 50 zakładów, zatrudniających łącznie 13 209 pracowników**; **14 kontroli wykazało nieprawidłowości w 13 zakładach pracy.**

Kontrole są planowane zgodnie z wytycznymi zawartymi w Zarządzeniu nr 09/DYR/18 Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu z dnia 16 maja 2018 r. w sprawie stosowania ustawy Prawo Przedsiębiorców, sposobu przeprowadzenia analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców oraz przyjęcia schematu procedury kontroli realizowanej przez PPIS w Wałbrzychu. Ponadto kontrole są planowane zgodnie z wewnętrzną procedurą obowiązującą w Oddziale Higieny Pracy stanowiącą załącznik nr 2 do ww. Zarządzenia Dyrektora PSSE w Wałbrzychu.

Kontrole przeprowadzono w zakładach o największych zagrożeniach zawodowych, budzących zastrzeżenia pod względem sanitarno-technicznym oraz w tych, w których wyniki badań środowiskowych czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy odbiegały od wymagań określonych przepisami. Kontynuowano nadzór nad zakładami pracy, w których pracownicy pracują w ekspozycji na substancje, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, a także nadzór nad niebezpiecznymi substancjami i ich mieszaninami – poprzez kontrole podmiotów zajmujących się obrotem chemikaliami lub stosujących chemikalia w działalności zawodowej.

Kontrole przeprowadzone w 2020 r. uwzględniały m.in. takie zagadnienia, jak:

- stan sanitarny i techniczny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych,
- aktualność badań lekarskich pracowników,

- posiadanie aktualnych wyników z monitoringu środowiska pracy,
- wydawanie pracownikom odzieży ochronnej i roboczej,
- utrzymywanie w normach higienicznych stężeń i natężeń czynników szkodliwych,
- ocena realizacji przez pracodawców przepisów prawnych w zakresie czynników rakotwórczych i biologicznych,
- nadzór nad niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi.

Kontrole prowadzone w nadzorowanych zakładach pracy wykazywały szereg uchybień higieniczno-sanitarnych w zakresie warunków higieny pracy. Do ważnych nieprawidłowości należały:

- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy – w 15% skontrolowanych zakładów (2 zakłady),
- brak oceny ryzyka zawodowego lub niepełna ocena ryzyka zawodowego – w 31% skontrolowanych zakładów (4 zakłady),
- uchybienia w zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów – w 46% skontrolowanych zakładów (6 zakładów),
- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń – w 15% skontrolowanych zakładów (2 zakłady),
- uchybienia w zakresie czynników biologicznych środowiska pracy – w 8% skontrolowanych zakładów (1 zakład),
- uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych w środowisku pracy – w 8% skontrolowanych zakładów (1 zakład),
- brak rejestru czynników szkodliwych – nie stwierdzono nieprawidłowości.
- brak aktualnych badań lekarskich - nie stwierdzono nieprawidłowości.

W związku z powyższym wydano ogółem 35 decyzji administracyjnych, w tym:

11 decyzji z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego zawierających 104 nakazy,
 5 decyzji zmieniających termin wykonania obowiązków,
 2 decyzje umarzające,
 0 decyzji wygaszających,
 oraz 17 decyzji płatniczych.

Decyzje administracyjne z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego dotyczyły:

- stosowania substancji i mieszanin chemicznych oznakowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym oznakowanych w języku polskim;
- sporządzenia aktualnego spisu stosowanych i posiadanych substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych;
- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy;
- obniżenia do obowiązującego normatywu higienicznego hałasu na stanowiskach pracy;

- przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego przy pracach, gdzie występuje narażenie na hałas lub drgania mechaniczne z uwzględnieniem wymagań zawartych w § 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne (Dz.U. Nr 157, poz. 1318);
- sporządzenia i wprowadzenia w życie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas lub drgania mechaniczne;
- przeprowadzenia doboru środków ochrony indywidualnej słuchu na stanowiskach pracy, na których występują przekroczenia NDN hałasu;
- zainstalowania natrysków (pryszniców bezpieczeństwa) do obmycia całego ciała uwzględniając wymagania określone w §103 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.);
- aktualizacji dokumentacji oceny ryzyka zawodowego w zakresie uwzględnienia szkodliwych czynników biologicznych występujących w środowisku pracy;
- założenia rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do grupy 3 zagrożenia;
- założenia rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 zagrożenia;
- zapewnienia pracownikom środków do odkażania skóry rąk oraz zapewnienia dermatologicznych środków ochrony skóry;
- opracowania instrukcji bhp;
- zapewnienia prania odzieży roboczej pracowników przez pracodawcę;
- zapewnienia szkoleń w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- zapewnienia szczepień ochronnych pracownikom narażonym na działanie szkodliwych czynników biologicznych w przypadku dostępności odpowiedniej szczepionki;
- zapewnienia ogrzewania pomieszczeń higieniczno-sanitarnych;
- zapewnienia bieżącej ciepłej i zimnej wody w punktach wodnych;
- wyposażenia pomieszczenia jadalni w indywidualne zamykane szafki do przechowywania w higienicznych warunkach posiłków własnych pracowników;
- wymiany krzeseł w jadalni na takie, które zapewniają bezpieczne i higieniczne korzystanie z nich przez pracowników;
- zorganizowania w sposób bezpieczny miejsca pracy i usunięcia źródeł zapłonu poprzez stałe oddzielenie za pomocą ścian działowych i drzwi magazynu chemicznego od warsztatu serwisu wózków myjących;
- nawiązania współpracy między pracodawcą, a przedsiębiorcami na terenie, których pracownicy przedsiębiorstwa A świadczą usługi oraz wyznaczyć koordynatora sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy;
- przeprowadzenia oceny ryzyka zawodowego przy pracach, gdzie występuje narażenia na czynniki chemiczne z uwzględnieniem §3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1488);

- przeprowadzenia analizy czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, dla których wykonuje się badania i pomiary z uwzględnieniem § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. Nr 33, poz. 166) oraz umożliwienia pracownikom lub ich przedstawicielom udziału w rozpoznaniu i typowaniu czynników szkodliwych;
- pracownikom zapewnić dostęp do pomieszczeń higieniczno-sanitarnych posiadających bieżącą ciepłą wodę.

Decyzje zmieniające termin wykonania obowiązków dotyczyły:

- zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego ścian i sufitów w pomieszczeniach PDOZ,
- zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego okładziny ceramicznej na ścianach i podłodze oraz armatury sanitarnej w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym w piwnicy budynku;
- zapewnienia prawidłowego stanu techniczno-sanitarnego podłogi w ciągu komunikacyjnym na II piętrze budynku komisariatu;
- zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego powierzchni ścian i sufitu w pomieszczeniu dyżurki; zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego ścian w ciągu komunikacyjnym na parterze w budynku komisariatu;
- zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego ścian i sufitów w drugiej klatce schodowej znajdującej się w części budynku należącej do JRG;
- zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego okładziny ceramicznej w łazience (I piętro budynku), zapewnienia prawidłowego stanu technicznego powłok malarskich w pokojach strażaków.

W wyniku postępowań prowadzonych przez PPIS w Wałbrzychu ulega poprawie stan higieniczny środowiska pracy pracowników, a także stan sanitarny pomieszczeń produkcyjnych i zaplecza socjalno-sanitarnego.

2. Nadzór nad chemikaliami

Różne substancje chemiczne i ich mieszaniny stosowane są w działalności wielu zakładów pracy na terenie miasta Wałbrzycha, co powoduje określone zagrożenia dla zdrowia pracowników. W ewidencji PSSE w Wałbrzychu na terenie miasta Wałbrzycha znajduje się 3 producentów, 1 importer oraz 25 podmiotów wprowadzających do obrotu niebezpieczne substancje i mieszaniny chemiczne.

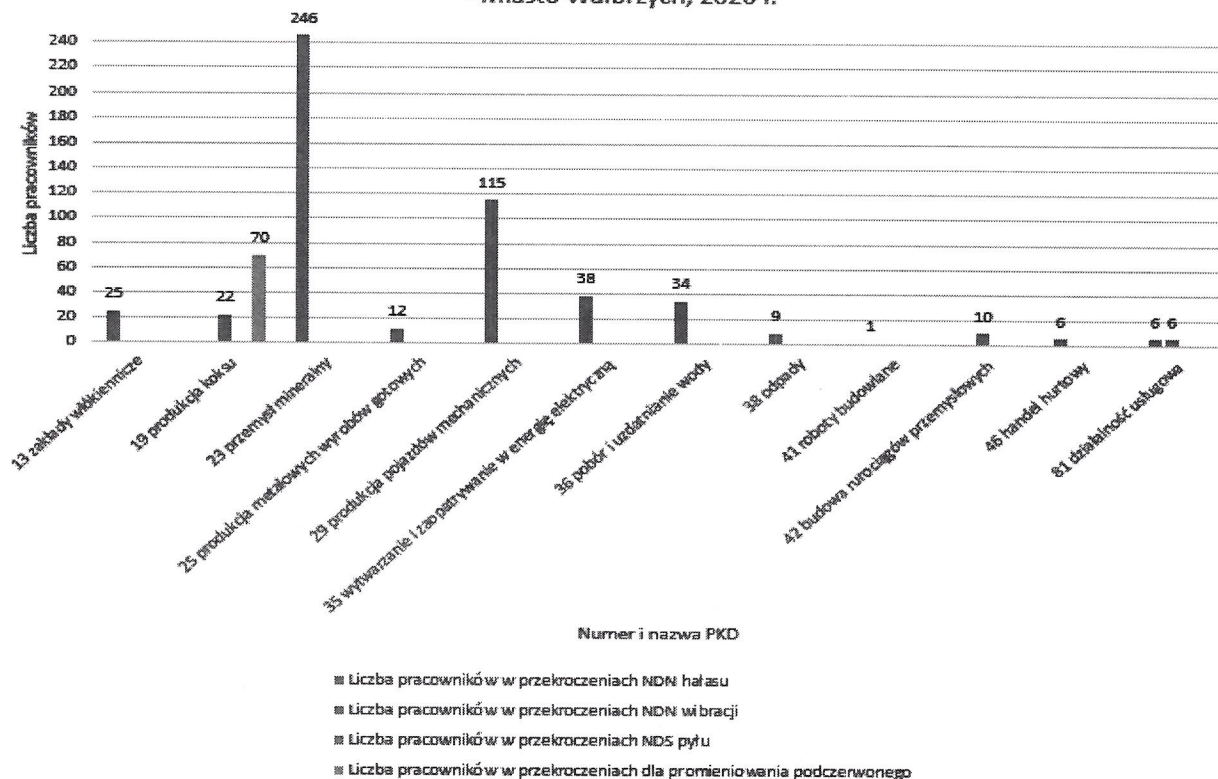
W ramach nadzoru nad niebezpiecznymi substancjami i ich mieszaninami w 2020 r. przeprowadzono **9 kontroli w 8 zakładach pracy**, zatrudniających łącznie **181 pracowników**; **4 kontrole wykazały nieprawidłowości w 4 zakładach pracy**.

W 2020 r przeprowadzono **2 kontrole** w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. W tym zakresie nieprawidłowości stwierdzono 1 zakładzie pracy. Ze względu na długi okres latencji nowotworów działania profilaktyczne są w tej kwestii niezwykle istotne. Działania podejmowane w tym zakresie przez Oddział Higieny Pracy obejmują przede wszystkim egzekwowanie od pracodawców obowiązków określonych w obowiązujących przepisach prawnych, takich jak m.in.: ograniczenie liczby osób ekspozowanych do niezbędnego minimum i poinformowanie ich o występujących zagrożeniach, zapewnienie odpowiednich środków ochrony indywidualnej i profilaktycznej opieki zdrowotnej, prawidłowe oznakowanie instalacji i pojemników, systematyczne przeprowadzanie badań i pomiarów w środowisku pracy.

3. Ocena narażenia zawodowego

Oddział Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu kontrolował poziom narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy, mogące powodować u pracowników następstwa zdrowotne w postaci chorób zawodowych. W 2020 r. **594 osoby** pracowały na stanowiskach pracy, na których stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych; w warunkach przekroczenia NDN hałasu pracowało – 492 osoby, powyżej NDN drgań – 38 osób, 70 osób powyżej NDN promieniowania podczerwonego.

Pracownicy zatrudnieni w przekroczeniach normatywów higienicznych
- Miasto Wałbrzych, 2020 r.

Rys. 2 Pracownicy zatrudnieni w przekroczeniach normatywów higienicznych – dot. Miasta Wałbrzych, 2020 r. Opracowanie własne.

Od wielu lat dominującym czynnikiem szkodliwym występującym w zakładach pracy funkcjonujących na terenie miasta Wałbrzych oraz powiatu wałbrzyskiego jest hałas. Ze względów technologicznych z reguły niemożliwe jest wyeliminowanie tego czynnika szkodliwego ze środowiska pracy. W związku z tym działania podejmowane przez Oddział Higieny Pracy obejmują przede wszystkim nadzór nad wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas. Wymagane jest m.in.: oznakowanie w zakładzie stref zagrożonych hałasem, zaopatrzenie pracowników w środki ochrony słuchu i egzekwowanie ich stosowania, sporządzenie i wprowadzenie w życie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzającego do ograniczenia narażenia na hałas oraz informowanie pracowników o ryzyku zawodowym.

4. Choroby zawodowe

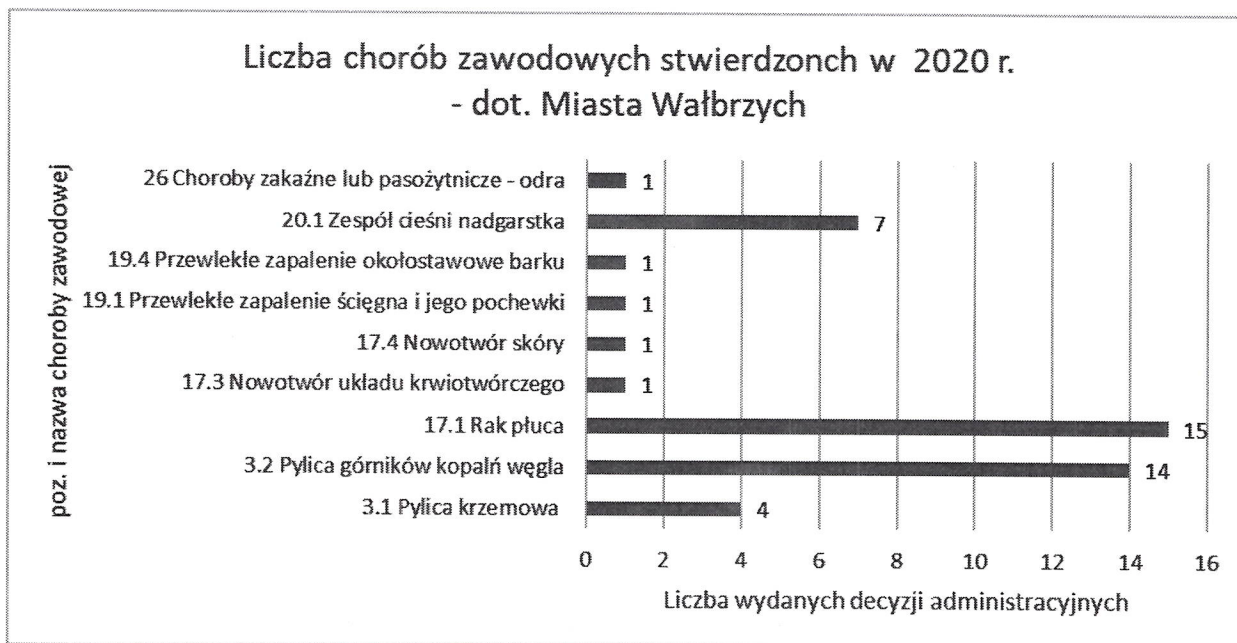
Następstwem pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia są choroby zawodowe. W 2020 r. dokonano **64 zgłoszeń podejrzeń** chorób zawodowych, natomiast stwierdzono łącznie 63 **choroby zawodowe** w tym 46 dot. miasta Wałbrzych.

W wydano łącznie 88 decyzji w tym 66 dot. miasta Wałbrzych w sprawach chorób zawodowych, w tym:

- 46 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej;
- 11 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, w tym 5 dot. nowotworów złośliwych powstałych w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi - nowotwory wywołane działaniem promieniowania jonizującego z prawdopodobieństwem indukcji przekraczającym 10% (2 na podstawie zgłoszenia DWOMP oraz 3 na podstawie wniosku strony), 2 dot. przewlekłego obturacyjnego zapalenia oskrzeli (1 na podstawie zgłoszenia DWOMP oraz 1 na podstawie wniosku strony), 1 dot. alergicznego nieżytu nosa (na podstawie zgłoszenia DWOMP), 1 dot. przewlekłych chorób narządu głosu spowodowanych nadmiernym wysiłkiem głosowym, 2 dot. przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego wywołanych sposobem wykonywania pracy;
- 9 decyzji o umorzeniu postępowania, w tym 7 dot. nowotworów złośliwych powstałych w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi - nowotwory wywołane działaniem promieniowania jonizującego z prawdopodobieństwem indukcji przekraczającym 10%, 1 dot. astmy oskrzelowej, 1 dot. choroby skóry – alergicznego kontaktowego zapalenie skóry.

W strukturze zachorowalności na choroby zawodowe w I półroczu 2020 r. czołowe miejsce zajmują następujące jednostki chorobowe:

- pylice płuc 19 stwierdzeń, w tym 14 pylic górników kopalń węgla, 4 pylic krzemowych oraz 1 pylica płuc spawaczy (na podstawie zgłoszeń przez DWOMP związanych z badaniami w trybie art. 229 § 5 Kodeksu pracy oraz wniosków stron),
- choroby związane ze sposobem wykonywania pracy 9 stwierdzeń z czego 7 dot. układu nerwowego (cieśń nadgarstka), 2 układu ruchu (przewlekłe zapalenie ścięgna i jego pochewki oraz przewlekłe zapalenie okołostawowe barku),
- nowotwory układu oddechowego – 15 stwierdzeń w związku z narażeniem na czynniki rakotwórcze w postaci krzemionki krystalicznej – frakcji respirabilnej,
- nowotwór układu krwiotwórczego - 1 stwierdzenie w związku z narażeniem na czynniki rakotwórcze,
- nowotwór układu skóry - 1 stwierdzenie w związku z narażeniem na czynniki rakotwórcze,
- choroby zakaźne (odra) - 1 stwierdzenie w związku z narażeniem na czynniki biologiczne.

Rys. 3 Choroby zawodowe stwierdzone w 2020 r. – dot. Miasta Wałbrzych.
Opracowanie własne.

Mimo, iż dominującym czynnikiem szkodliwym występującym w zakładach pracy na terenie miasta Wałbrzych jest hałas, w 2020 r. nie stwierdzono żadnej choroby związanej z ubytkiem słuchu w związku z tym narażeniem.

Wśród stwierdzeń i zgłoszeń chorób zawodowych, odmiennie od lat poprzednich, dominują nowotwory płuc związane z narażeniem pracowników na proces technologiczny, w którym dochodzi do uwalniania substancji chemicznych, ich mieszanin lub czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym - prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy, o którym mowa w punkcie II.2 załącznika do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1117 z późn. zm.). Powyższe wynika ze zmiany omawianego rozporządzenia, która weszła w życie z dniem 22 lutego 2020 r., a którą dokonano modyfikacji załącznika do ww. rozporządzenia, określając m.in. nowy proces technologiczny o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, zatytułowany jako „Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy”. Podobnie jak w latach ubiegłych znaczący udział w stwierdzanych chorobach zawodowych mają pylice górników kopalń węgla. Wystąpienie choroby pylicy płuc oraz chorób nowotworowych związane jest z długim okresem odpowiednio progresywnego rozwoju choroby w przypadku pylicy płuc oraz długiemu okresowi latencji w przypadku chorób nowotworowych.

Znaczącym jest fakt, że byli górnicy wałbrzyskich kopalń węgla korzystają z możliwości badań lekarskich w trybie art. 229 § 5 Kodeksu pracy tj. na swój wniosek poddają się badaniom lekarskim po ustaniu zatrudnienia w warunkach narażenia na działanie pyłów zwłókniających, które to badania zapewnia następca prawny zlikwidowanych kopalń.

5. Środki zastępcze

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 9a ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 59 z późn. zm.) do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W 2020 r. na terenie miasta Wałbrzycha nie ujawniono przypadków wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Niemniej PPIS w Wałbrzychu prowadzi postępowania administracyjne w stosunku do osób prawnych oraz osób fizycznych, które w latach ubiegłych na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego łamały zakaz dot. wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. W 2020 r. **wydano 1 decyzję** administracyjną dot. środków zastępczych - (decyzja wygaszająca decyzję PPIS w Wałbrzychu z 2017 r. - w zakresie poniesienia kosztów zniszczenia produktów przez stronę).

W dniu 23 lipca 2020 r. upoważnieni przedstawiciele PPIS w Wałbrzychu powołani w skład komisji ds. niszczenia produktów będących przedmiotem postępowania administracyjnego dotyczącego wytwarzania lub wprowadzania do obrotu na terenie działania PPIS

w Wałbrzychu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych dokonali w spalarni odpadów „ECO-ABC” Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 7, 97-400 Bełchatów zniszczenia produktów zgodnie ze sporządzonym protokołem zniszczenia dot. produktów środków zastępczych zabezpieczonych podczas przeprowadzania czynności kontrolnych w latach 2010-2020. Łączny **koszt zniszczenia 876 szt. produktów** wyniósł **1 600,40 zł**. Kosztami zniszczenia produktów środków zastępczych postanowiono obciążyć strony postępowania oraz Skarb Państwa.

Zgodnie z art. 30a ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz podmioty przeprowadzające badanie pośmiertne są obowiązane zgłosić państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu właściwemu ze względu na siedzibę tego podmiotu wystąpienie zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną albo podejrzenie wystąpienia takiego zatrucia albo zgonu, którego przyczyną mogło być albo było zatrucie środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. Placówki medyczne kierują zgłoszenia zatruc/podejrzeń zatruc bezpośrednio do PPIS w Wałbrzychu, który następnie przekazuje raporty do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu oraz Głównego Inspektora Sanitarnego. W 2020 r. Oddział Higieny Pracy **nie odnotował** na terenie miasta Wałbrzych oraz powiatu wałbrzyskiego **przypadków zatruc dopalaczami**.

6. Promocja zdrowia

Działalność Oddziału Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu ukierunkowana jest m.in. na poprawę warunków higieny pracy w zakładach pracy znajdujących się na terenie miasta Wałbrzycha oraz powiatu wałbrzyskiego, a więc poprawę warunków sprzyjających zdrowiu. Przeprowadzane kontrole koncentrują się przede wszystkim na głównych zagrożeniach dla zdrowia pracowników, mając za cel szeroko pojętą profilaktykę chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. Celem działań podejmowanych przez pracowników Oddziału Higieny Pracy jest także promowanie zachowań prozdrowotnych.

W trakcie przeprowadzanych kontroli pracownicy Oddziału Higieny Pracy zwracali uwagę na przestrzeganie zakazu palenia tytoniu zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 09 listopada 1995 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 2182 z późn. zm.). Informacje na temat palenia tytoniu były ujmowane w protokołach kontroli – dane przekazywano do Działu Higieny Pracy WSSE we Wrocławiu. Dodatkowo w trakcie czynności kontrolnych informowano pracodawców i w miarę możliwości pracowników o szkodliwości palenia tytoniu.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu w związku z potwierdzonymi przypadkami zachorowań na nowy typ koronawirusa SARS-CoV-2 w Polsce oraz ryzykiem przenoszenia się infekcji wirusowych, w nawiązaniu do wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w marcu 2020 r. poinformował przedsiębiorców będących pod nadzorem organu o działaniach mających na celu mobilizację do podejmowania profilaktycznych działań higienicznych zapobiegających szerzeniu się zakażeń SARS-CoV-2 w miejscu pracy. Dobre praktyki higieniczne przesłano do około 80 przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie przewozu ludzi bądź rzeczy w transporcie międzynarodowym i krajowym oraz przedsiębiorstwom produkcyjnym.

Ponadto w ślad za obowiązującymi w Polsce od września 2019 roku zapisami znowelizowanej ustawy Prawo Atomowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 1792) nakładającej na pracodawcę obowiązek wykonania pomiaru stężenia radonu w miejscach pracy zlokalizowanych na poziomie parteru lub pod ziemią na terenach kraju wskazanych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia (Dz.U. z 2020 r. poz. 1139), które obowiązuje od 31.07.2020 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu przesłał w miesiącu lipcu do 108 przedsiębiorstw informację dotyczącą obowiązku omówionego w ustawie jw. przypominając kierownikom jednostek wykonujących działalność na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego, w których występują miejsca pracy zlokalizowane wewnątrz pomieszczeń na poziomie parteru lub piwnicy; pod ziemią oraz związanych z uzdatnianiem wód podziemnych, że obowiązani są do zapewnienia w tych miejscach pracy pomiaru stężenia radonu lub stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu mając na uwadze, że przedmiotowe zagadnienie jest istotne z punktu widzenia pracownika i ochrony radiologicznej w celu ograniczenia narażenia na radon w miejscu pracy.

7. COVID-19

W związku z ogłoszonym przez Ministra Zdrowia w okresie od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 491 z późn. zm.), a także ze względu na wejście w życie rozporządzeń Rady Ministrów znajdujących delegację w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, z późn. zm.), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu wprowadził ograniczenia w wykonywaniu zadań przez pracowników organu polegające na wykonywaniu wyłącznie zadań niezbędnych do zapewnienia pomocy obywatelom. Oddział Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu w okresie od 16 marca 2020 r. do końca czerwca 2020 r. prowadził kilkaset spraw związanych z COVID-19. Przedmiotowe sprawy obejmowały m.in.:

- prowadzenie postępowań administracyjnych dot. wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za nieprzestrzeganie zasad kwarantanny (art. 15zzzn ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych);
- w 2020 r. wydano: 27 decyzji o wymierzeniu administracyjnej kary pieniężnej na łączną kwotę 66 200 zł - od 6 decyzji zostało wniesione odwołanie (5 spraw jest na etapie rozpatrywania przez organ II instancji, 1 sprawie DPWIS we Wrocławiu wydał postanowienie o stwierdzeniu, że odwołanie wniesione przez stronę zostało wniesione z uchybieniem terminu) oraz 16 decyzji umarzających postępowanie administracyjne;
- prowadzenie postępowań administracyjnych dot. wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za nieprzestrzeganie innych nakazów i zakazów związanych ze stanem epidemii oraz stanem zagrożenia epidemicznego (na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi) – w 2020 r. wydano: 9 decyzji o wymierzeniu administracyjnej kary pieniężnej na łączną kwotę 50 000 zł - , 6 decyzji dot. Odstąpienia od wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej na podstawie art. 189f Kodeksu postępowania administracyjnego, 5 decyzji umarzających wszczęte postępowanie administracyjne;
- rozpatrywanie odwołań stron od decyzji o nałożeniu obowiązku kwarantanny w 2020 r. wpłynęło 7 odwołań, które były rozpatrywane przez Oddział Higieny Pracy, w 2 sprawach DPWIS we Wrocławiu wydał decyzję umarzającą postępowanie odwoławcze, w 1 sprawie DPWIS we Wrocławiu wydał postanowienie o niedopuszczalności odwołania, pozostałe sprawy są na etapie rozpatrywania przez organ II instancji;
- udzielanie odpowiedzi na pisma dot. organizacji zakładów pracy w trakcie stanu epidemii oraz stanu zagrożenia epidemicznego;
- udzielanie odpowiedzi na wnioski i zapytania kierowane do PPIS w związku z nałożonymi na strony obowiązkami poddania się kwarantannie oraz izolacji domowej;
- obsługę systemu teleinformatycznego EWP;
- obsługę Systemu Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS);

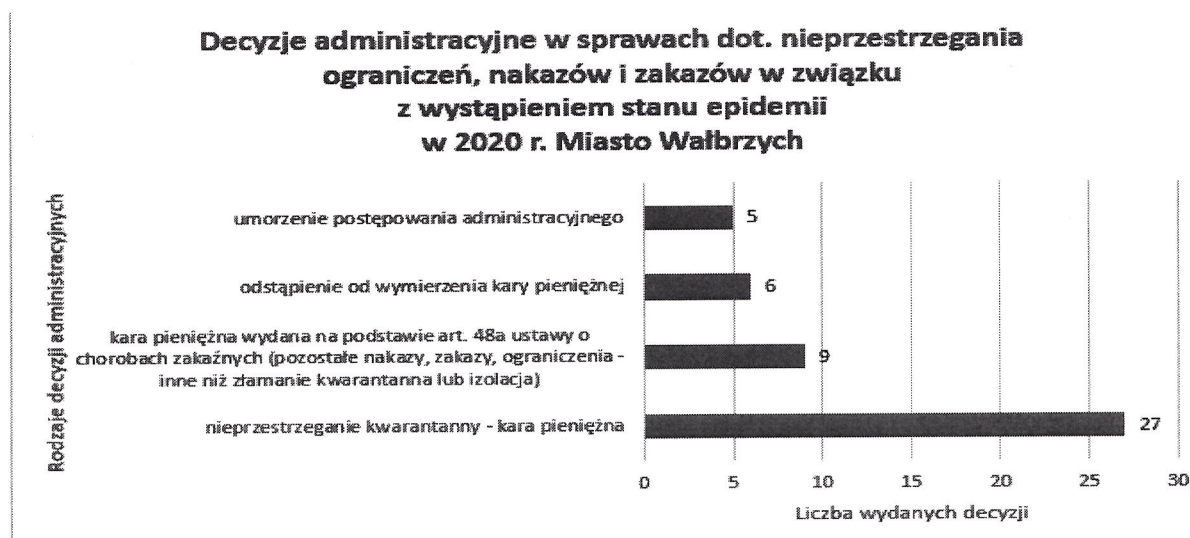
- przekazywanie raportów dot. administracyjnych kar pieniężnych do WSSE oraz KMP w Wałbrzychu;
- przekazywanie dziennych raportów dotyczących kontroli galerii handlowych, stoków, i innych obiektów, ponadto opracowywanie raportów tygodniowych w tym samym zakresie
- prowadzenie baz danych dot. administracyjnych kara pieniężnych;
- przekazywanie pisemnych wytycznych w zakresie działań profilaktycznych do firm transportowych dot. zasad postępowania w trakcie stanu epidemii oraz stanu zagrożenia epidemicznego;
- codzienne generowanie z systemu teleinformatycznego EWP list osób zakażonych z terenu działalności PPIS (w okresie od października do końca listopada 2020 r.);
- wydawanie postanowień o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego w zakresie skrócenia izolacji domowej;
- wydawanie decyzji administracyjnych o skróceniu lub odmowie skrócenia kwarantanny;
- rozpatrywanie wniosków w rozumieniu art. 241 kpa składanych w stosunku do osób fizycznych oraz przedsiębiorców niestosujących się do obowiązujących nakazów, zakazów oraz ograniczeń wprowadzonych w związku z ogłoszonym stanem epidemii.
- udzielanie niezliczonych informacji telefonicznych interesantom Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu;
- przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych z osobami powracającymi z zagranicy oraz osobami zakażonymi, a także z osobami z kontaktu.

Ponadto w okresie od sierpnia do października 2020 r. PPIS w Wałbrzychu przeprowadził **28 kontroli w zakresie sprawdzenia stosowania ograniczeń, nakazów i zakazów** określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2020 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1356 z późn. zm.) w związku z wystąpieniem na terytorium RP czynnika biologicznego SARS-CoV-2 powodującego ogłoszenie stanu epidemii. Organ przyjął, że obowiązki ciążące na pracodawcy określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki będą mogły być weryfikowane dopiero po implementacji do prawa polskiego dyrektywy Komisji UE 2020/739 z dnia 3 czerwca 2020 r. zmieniającej załącznik III do dyrektywy 2000/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do włączenia SARS-CoV-2 do wykazu czynników biologicznych o znanej zakaźności dla ludzi oraz zmieniającej dyrektywę Komisji (UE) 2019/1833.

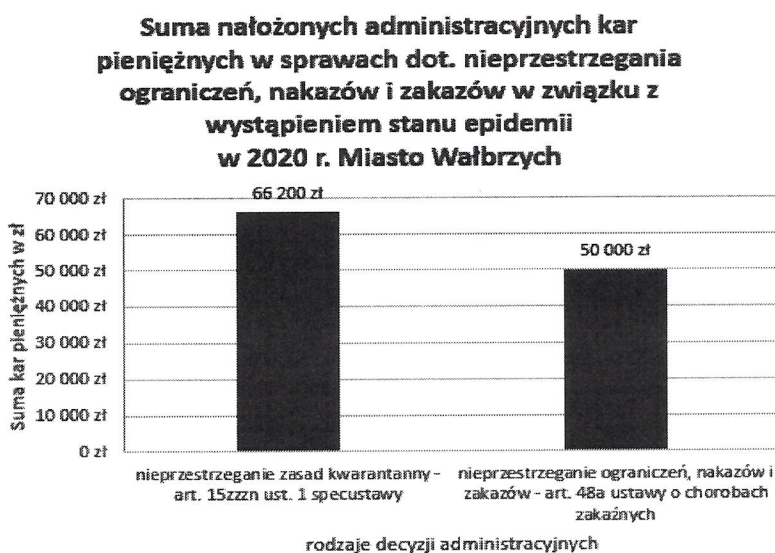
W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych ustalono, że w przypadku 4 zakładów pracy pracodawcy zaktualizowali dokumentację oceny ryzyka zawodowego i na wszystkich stanowiskach pracy uwzględnili narażenie na czynnik biologiczny – SARS-CoV-2. W przypadku pozostałych zakładów pracy dokumentacja oceny ryzyka zawodowego w przedmiotowym zakresie nie została zaktualizowana.

PPIS w Wałbrzychu wydał **24 zalecenia** dot. rozważenia przez pracodawcę konieczności dokonania aktualizacji oceny ryzyka zawodowego w zakresie uwzględnienia narażenia pracowników na wirus SARS-CoV-2, zgodnie z uregulowaniami rozporządzenia Ministra

Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki po implementacji dyrektywy Komisji (UE) 2020/739 z dnia 3 czerwca 2020 r. zmieniającej załącznik III do dyrektywy 2000/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do włączenia SARS-CoV-2 do wykazu czynników biologicznych o znanej zakaźności dla ludzi oraz zmieniającej dyrektywę Komisji (UE) 2019/1833.

Rys. 4 Decyzje administracyjne w sprawach dot. nieprzestrzegania ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii – dot. miasta Wałbrzych. Opracowanie własne.

Rys. 5 Suma nałożonych administracyjnych kar pieniężnych w sprawach dot. nieprzestrzegania ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii – dot. miasta Wałbrzych. Opracowanie własne.

IV. Placówki nauczania i wychowania

W 2020 r. w ewidencji PSSE w Wałbrzychu znajdowały się 102 stałe placówki nauczania i wychowania, 15 turnusów wypoczynku zimowego i 16 wypoczynku letniego. Skontrolowano 24 stałe placówki nauczania i wychowania, 10 turnusów wypoczynku zimowego i 5 letniego.

Zakres kontroli obejmował przede wszystkim ocenę stanu sanitarnego placówek, w tym m.in. stan techniczny, funkcjonalność, wyposażenie, mikroklimat, warunki do utrzymania higieny osobistej, przestrzeganie zakazu palenia tytoniu, czystość i porządek oraz spełnienie wytycznych przeciwepidemicznych. Stan sanitarny placówek nie budził zastrzeżeń - nie stwierdzono zaniedbań czystości i porządku, nie wszczęto postępowania administracyjnego w sprawie usunięcia uchybień higieniczno-sanitarnych. We wszystkich obiektach przestrzegane były przepisy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Od dnia 01 kwietnia 2020 r. w związku ze zmianą ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U z 2019 r. poz. 59 z późn. zm.) Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przekazał pod nadzór Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Wałbrzychu 17 placówek nauczania i wychowania z terenu miasta Wałbrzycha.

W związku z ogłoszonym stanem epidemii na terenie Polski w 2020 r. Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży została włączona do zadań przeciwepidemicznych związanych ze zwalczaniem epidemii koronawirusa. W ramach tych działań pracownicy przeprowadzali wywiady epidemiologiczne z osobami zakażonymi, podejrzanymi o zakażenie, z osobami powracającymi z zagranicy oraz osobami z ich kontaktu. Ponadto do zadań sekcji należało udzielanie informacji telefonicznych nt. koronawirusa i zachorowań na Covid, aktualnego stanu prawnego oraz zmieniających się wytycznych dotyczących funkcjonowania różnych typów działalności gospodarczej. Konsultowano procedury opracowywane przez placówki dla dzieci i młodzieży przed ponownym ich uruchomieniem. Odczytywano także telefonicznie decyzje administracyjne dotyczące nałożenia, skrócenia lub przedłużenia kwarantanny/izolacji, a także informowano o wynikach badań w kierunku SARS-CoV-2. W związku z wprowadzeniem stanu epidemii przez znaczną część roku 2020 placówki nauczania i wychowania były nieczynne co spowodowało znaczny spadek liczby przeprowadzonych kontroli.

Stan sanitarny poszczególnych rodzajów placówek nauczania i wychowania oraz form wypoczynku przedstawiał się następująco:

Żłobki – w ewidencji znajduje się 7 placówek, skontrolowano 2, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Przedszkola – w ewidencji znajdują się 24 przedszkola, skontrolowano 7. Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń, stwierdzono natomiast pojedyncze uchybienia.

W Niepublicznym Przedszkolu "Mali Odkrywcy" (ul. 11 Listopada) część umywalek wyłączona z użytku, wg. oświadczenia wodę zakrecono z powodu przecieków i nieszczelności. Zalecono usunięcie awarii (liczba czynnych umywalek zapewniała spełnienie standardów dostępności).

W Niepublicznym Przedszkolu "Romano drom pe fedyr dzipen" (ul. Królewiecka) stwierdzono m.in. nierówną popękaną nawierzchnię chodnika przy wejściu głównym do budynku, brak furtki, niewykoszony teren przy placówce, odpadający tynk na zewnątrz budynku, uszkodzone schody przy wyjściu ewakuacyjnym. Wydano zalecenia obligujące do usunięcia uchybień w ustalonych terminach. Dyrektor poinformował o zrealizowaniu większości zobowiązań.

W 4 przedszkolach oceniono dostosowanie mebli do wzrostu 85 dzieci, wszyscy korzystali z ergonomicznych stanowisk pracy.

Kontrole wykazały, że dyrektorzy placówek w większości realizowali wytyczne przeciwepidemiczne. Niekiedy przeszkodą były np. warunki lokalowe i wprowadzone ograniczenia powierzchniowe po zakończonym procesie rekrutacji. W kilku placówkach problem stanowiło zapewnienie zmywalnych powierzchni gdyż podłoga pokryta była wykładziną dywanową, zastępczo stosowano codzienną dezynfekcję parową.

Szkoły (podstawowe, ponadpodstawowe, zespoły szkół) – w ewidencji znajdują się 33 placówki, oraz Centrum Szkolenia Zawodowego, skontrolowano 7. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń, nie wydano decyzji obligującej do usunięcia nieprawidłowości, nie stosowano karania mandatowego. Wydano 1 decyzję wygaszającą - dotyczącą zapewnienia właściwego stanu technicznego nawierzchni boiska w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 6 (ul. Gen. Andersa)-decyzja wydana w 2015 r. Placówka przekształciła nierówne boisko do piłki nożnej w teren rekreacyjny, jest w posiadaniu nowego boiska do koszykówki i boiska do piłki plażowej. Wyegzekwowano decyzję wydaną przez DWPIS we Wrocławiu dotyczącą ogrodzenia terenu III Liceum Ogólnokształcącego (ul. dr. Jordana) od strony parku.

Niezachowane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych stwierdzono w 2 szkołach, tj. Publicznej Szkole Podstawowej Nr 23 (ul. Struga) i III Liceum Ogólnokształcącym (ul. dr. Jordana). Przyjmuje się, że co najmniej jedna umywalka powinna przypadać na 20 osób, co najmniej jedna miska ustępowa i jeden pisuar na 30 chłopców oraz jedna miska ustępowa na 20 dziewcząt. Ponadto w ww. LO stwierdzono uchybienia, tj.: w wc dziewcząt zawilgocona 1 ściana oraz ubytki w okafelkowaniu. Zalecono uzupełnić ubytki w kafelkach, osuszyć i pomalować ściany w toaletach. Dyrektor wyjaśnił, że zakupiono już materiały budowlane, placówka oczekuje na zgodę organu prowadzącego na rozpoczęcie remontu.

Oceniono również **zapewnienie warunków do utrzymania higieny osobistej** i stwierdzono, że w sanitariatach uczniów był dostęp do bieżącej ciepłej wody, mydła w dozownikach, płynów dezynfekcyjnych, suszarek do rąk lub ręczników jednorazowych, papieru toaletowego przy/lub w kabinach wc, a także zapewniony był właściwy stan techniczny oraz sanitarno-higieniczny.

Warunki do prowadzenia zajęć wf

Podczas kontroli nie stwierdzono szkół, w których brak infrastruktury do prowadzenia zajęć wf. W Zespole Szkolno - Przedszkolnym Nr 1 (ul. 1-go Maja) stwierdzono uchybienia, tj. ściany i sufit w sali gimnastycznej wymagały malowania, mocno wyeksploatowane. Zgodnie z wyjaśnieniami dyrektora organ prowadzący szkołę uzyskał już prawo własności do ziemi, na której znajduje się sala. Wydział Inwestycji Urzędu Miejskiego był w trakcie opracowywania dokumentacji dotyczącej kompleksowego remontu sali i łącznika, rozpoczęcie prac remontowych planowano na czerwiec br.

Mimo posiadanej infrastruktury do zajęć wf szkoły organizowały również zajęcia poza placówką m.in. uczniowie kl. II i III w czasie nauki stacjonarnej realizowali specjalny program nauki pływania finansowany przez gminę Wałbrzych. Zajęcia odbywały się w ramach zajęć szkolnych, w obiektach sportowych. Uczniom zapewniono opiekę wykwalifikowanej kadry.

Warunki do prowadzenia rekreacji poprawiły się w Zespole Szkolno - Przedszkolnym Nr 1 (ul. 1-go Maja) po remoncie nawierzchni placu zabaw ponownie włączono go do użytku. Natomiast w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 23 (ul. A. Struga) w trakcie kontroli zastano plac zabaw wyłączony z użytku z powodu uszkodzeń terenu i urządzeń zabawowych. W Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 5 (ul. Limanowskiego) plac zabaw został utworzony na wzniesieniu, brak ogrodzenia zabezpieczającego przed upadkiem ze skarpy, wydano zlecenie pokontrolne obligujące do ogrodzenia terenu rekreacyjnego. Do czasu wykonania zalecenia decyzją dyrektora plac zabaw także wyłączony z użytku.

W 7 placówkach **przeanalizowano 35 rozkładów zajęć lekcyjnych**, w tym w III LO (ul. dr. Jordana), w 2 oddziałach negatywnie oceniono plan lekcji (różnica liczby godzin pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia była większa od 1 godziny). Dyrektor w wyjaśnieniach do protokołu informował o przyczynach powstałych nieprawidłowości. Zalecono przy zmianie planu zapewnić jego równomierność.

Z przeprowadzonych kontroli wynika, że w szkołach dyrektorzy zapewnili higieniczne warunki odpoczynku między lekcjami, długości przerw konsultowane były z Radą Rodziców i Samorządem Uczniowskim. We wszystkich szkołach zapewniono uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych.

W Publicznej Szkole Podstawowej Nr 23 (ul. A. Struga) i Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 5 (ul. Limanowskiego) **oceniono dostosowanie mebli do wzrostu** 43 dzieci, wszyscy korzystali z ergonomicznych stanowisk pracy. Niejednokrotnie podczas kontroli prowadzony był instruktaż w zakresie umeblowania sal zajęć (z uwzględnieniem certyfikacji oraz zasad ergonomii).

W skontrolowanych szkołach zapewniono **gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej**, uczniowie mieli także zapewnioną opiekę medyczną sprawowaną przez pielęgniarki. W trakcie kontroli oceniano ww. gabinety i nie stwierdzono nieprawidłowości (zapewniono punkt poboru ciepłej i zimnej wody, podłogi wykonane z materiałów umożliwiających dezynfekcję, a także środki myjąco dezynfekujące). W Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 5 (ul. Limanowskiego) poprawiły się warunki świadczenia usług, oddano do

użytku gabinet pielęgniarstwa po generalnym remoncie. Skontrolowane placówki na terenie miasta Wałbrzycha podpisały porozumienie w sprawie opieki stomatologicznej nad uczniami z gabinetami stomatologicznymi funkcjonującymi na terenie 6 wałbrzyskich szkół.

Substancje chemiczne/mieszaniny do celów dydaktycznych posiadały 3 skontrolowane szkoły.

W 2020 r. nie przeprowadzono kontroli realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin ponieważ ze względu na pandemię odczynniki nie były stosowane. W wałbrzyskich szkołach podstawowych tworzono pracownie szkolne m.in. chemiczne w ramach projektu „Szczęśliwa Trzynastka”. Placówki, w których utworzono ww. pracownie w trakcie kontroli oczekiwały na dokumentację odbiorową i dotyczącą otrzymanych odczynników.

W większości skontrolowanych szkół prowadzono **dożywianie uczniów** w formie dwudaniowych obiadów, najczęściej dowożonych, przygotowywanych poza szkołą. Placówki realizowały „Program dla szkół”, którego celem było udostępnianie dzieciom owoców, warzyw, mleka i produktów mlecznych. Przed ogłoszeniem epidemii funkcjonowały w nich także „poidełka” do korzystania z wody wodociągowej, które zgodnie z wytycznymi były wyłączane z użytku ze względu na Covid-19.

Szkoły wyższe – w ewidencji znajdują się 3 uczelnie, nie były kontrolowane.

Placówki z pobytem całodobowym – w ewidencji znajduje się 15 placówek (10 placówek opiekuńczo-wychowawczych, 2 domy studenckie, internat, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii). Skontrolowano 1 placówkę (internat), stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Placówki z pobytem dziennym – w ewidencji znajduje się 19 placówek, tj. 12 - świetlice, placówki wsparcia dziennego, zajęcia opiekuńczo-wychowawcze; 2 warsztaty terapii zajęciowej; 2 ośrodki kultury i 2 sale zabaw (tzw. wewnętrzne place zabaw, zlokalizowane w centrach handlowych) oraz 1 poradnia psychologiczno-pedagogiczna. Skontrolowano 6 placówek, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Wypoczynek dzieci i młodzieży – w elektronicznej bazie wypoczynku zgłoszonych było 31 turnusów (15 - wypoczynek zimowy, 16 - wypoczynek letni), skontrolowano 15 turnusów (10 - wypoczynek zimowy, 5 - wypoczynek letni). Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń. Nie stwierdzono zaniedbań czystości i porządku. Podczas kontroli wypoczynku:

- pozostawiano materiały edukacyjne dotyczące właściwych zachowań chroniących przed zachorowaniami, wypadkami i urazami,
- prowadzono poradnictwo dotyczące zasad bezpiecznego wypoczynku,
- oceniano spełnienie wytycznych przeciwepidemicznych,
- dzieci i młodzież korzystająca z form wyjazdowych objęta była całodziennym wyżywieniem, natomiast półkolonie, zapewniające opiekę przez część doby, organizowały dla swoich uczestników dożywianie.

V. Zakłady produkcji żywności, żywienia i obrotu środkami spożywczymi oraz wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W 2020 r. na terenie miasta Wałbrzych skontrolowano 389 zakładów produkcji żywności, żywienia, wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością spośród 2076 ujętych w rejestrze zakładów.

Pracownicy Oddziału Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia przeprowadzili łącznie 512 kontroli.

W wyniku oceny stanu sanitarnego zakładu, przeprowadzonego na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego zakładu – z 47 zakładów 2 oceniono jako niezgodne z wymaganiami sanitarnymi.

Wydano 4 decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-higienicznego, oraz nałożono 29 mandatów na łączną kwotę 8400 zł. Ogółem pobrano do badania laboratoryjnego 177 próbek żywności, w tym zdyskwalifikowano łącznie 13 próbek.

Próbki pobierane do badań laboratoryjnych oceniano m.in. w kierunku zgodności znakowania z obowiązującymi przepisami. Przyczyną kwestionowania było niedostosowanie przez przedsiębiorców etykiet do obowiązujących od dnia 13 grudnia 2014 r. wymagań rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylecia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/ EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE. dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady. dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. Urz. UE. L 304 z dn. 22.11.2011 str. 18 z późn. zm.).

Prowadzono działania związane z powiadomieniami alarmowymi w systemie RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach

Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt - zharmonizowanego z systemem działającym w UE (w kraju siecią powiadamiania kieruje Główny Inspektor Sanitarny).

Przeprowadzono kontrole sanitarne - sprawdzono wycofanie z obrotu wymienionych w powiadomieniach alarmowych produktów spożywczych, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, które mogą stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów.

W 2020 roku prowadzono nadzór nad suplementami diety, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia oraz żywnością wzbogacaną witaminami lub składnikami mineralnymi, wprowadzanymi do obrotu przez Internet. Oceniono 17 prezentacji produktów. Zakwestionowano 10 prezentacji suplementów diety. We wszystkich przypadkach, sprawę prowadził Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu.

Zgodnie z planem wspólnych kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Ochrony Środowiska w ramach produkcji pierwotnej przeprowadzono 1 wspólną kontrolę plantacji truskawek TOMSAD w Wałbrzychu. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. W ramach zaplanowanych kontroli produkcji pierwotnej z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadzono kontrolę na plantacji jeżyn w Jabłowie. Pobrano 5 próbek jeżyn do badania żywności ramach urzędowej kontroli i monitoringu. Próbki nie zostały zdyskwalifikowane.

W związku z wystąpieniem epidemii COVID-19 przeprowadzono szereg wspólnych kontroli z funkcjonariuszami policji w zakresie przestrzegania restrykcji w związku z wystąpieniem epidemii.

W wyniku przeprowadzonych urzędowych kontroli żywności w niżej wymienionych grupach zakładów stwierdzano najczęściej następujące nieprawidłowości sanitarne:

Obiekty obrotu żywnością

Sklepy spożywcze

- nieprawidłowy stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń,
- artykuły spożywcze oferowane do sprzedaży luzem po rozpakowaniu z opakowań vacuum nie są znakowane datą rozpakowania- nie przestrzega się instrukcji dokumentacji GHP w tym zakresie,
- nie przestrzega się zapisów instrukcji GHP, brak dokumentacji systemu HACCP,
- brak mydła przy stanowiskach mycia rąk,
- urządzenia chłodnicze i sprzęt utrzymane brudno, skorodowane,
- w obrocie handlowym stwierdzono artykuły spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia oraz daty minimalnej trwałości,
- nie przestrzega się procedury dokumentacji dobrej praktyki higienicznej dotyczącej wycofywania z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej,
- brudno utrzymane wózki dla kupujących,

- pojemniki na odpady przepełnione, utrzymane brudno

Magazyny hurtowe

- brudno utrzymane pomieszczenia zakładu,
- pojemniki na odpady przepełnione odpadami owocowo-warzywnymi, wokół pojemników zastoiny cieczy powstałej z fermentacji owoców i warzyw, wyczuwalny nieprzyjemny zapach
- stwierdzono nieoznakowane przyprawy oraz po upływie dat minimalnej trwałości środki spożywcze tj. zioła, nasiona, przyprawy, owoce i warzywa suszone, przetwory i produkty owocowo-warzywne, kasze.

Zakłady żywienia zbiorowego otwarte

- stwierdzono artykuły spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia oraz daty minimalnej trwałości,
- niedomyty sprzęt produkcyjny, przechowywany w stanie zawilgoconym,
- potrawy i półprodukty przechowywane w otwartych pojemnikach (niezabezpieczone przed czynnikami zewnętrznymi), brak możliwości identyfikacji- nieoznakowane datą produkcji, brak możliwości ustalenia terminu przydatności do spożycia,
- przedsiónek wc zastawiony zbędnym sprzętem,
- w przygotowni wstępnej przechowuje się wyłączony z użytku, zbędny sprzęt,
- sprzęt produkcyjny o zniszczonej powierzchni- patelnia teflonowa oraz z ubytkami emalii,
- stwierdzono rozbieżności pomiędzy opracowanymi procedurami systemu GHP/GMP,
- w zakładzie brak bieżącej ciepłej wody tj. przy umywalce do mycia rąk i zlewozmywaku w kuchni, przy umywalce do mycia rąk w wc dla personelu oraz w wc dla klientów,
- w pomieszczeniu produkcyjnym brudne urządzenia chłodnicze,
- brak odzieży ochronnej personelu, brak segregacji odzieży wierzchniej od roboczej w szafkach personelu, szatnia personelu utrzymana brudno, przechowywany zbędny sprzęt,

Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte

- brak wyniku badania wyrobu gotowego nietrwałego mikrobiologicznie produkowanego w zakładzie,
- drobny sprzęt produkcyjny w złym stanie technicznym z ubytkami, o zniszczonej powierzchni,
- w zmywalni naczyń stołowych smoczki i butelki niedokładnie myte, niesterylizowane, z wykwitami pleśni,

- kubki niekapki zniszczone, nadgryzione z osadem,
- butelki przygotowane do pojenia z resztkami żywności i brudnymi smoczkami,
- zapisy w karcie kontroli temperatur niezgodne ze stanem faktycznym, brak sprawnego termometru do pomiaru temperatur w urządzeniach chłodniczych,
- nie przestrzega się wartości parametrów limitów krytycznych- „oznakowanie zgodne” a brak etykiet producenta, worki foliowe, w które przepakowana jest żywność nie posiadają atestu PZH.

W skontrolowanych placówkach dokonywano ocen jadłospisów dekadowych i stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- nie podaje się każdego dnia co najmniej dwóch porcji mleka lub przetworów mlecznych,
- nie podaje się co najmniej jednej porcji z grupy orzechy,
- stosuje się produkty wysokotłuszczowe i wysoko przetworzone,
- nie stosuje się różnorodnych produktów w obrębie danej grupy,
- nie uwzględnia się wystarczającej ilości warzyw i owoców do posiłków.

Jadłospisy oceniono prawidłowo pod kątem przekazywania obowiązkowych informacji dotyczących wszelkich substancji lub produktów powodujących alergię lub reakcje nietolerancji użytych przy wytworzeniu lub przygotowywaniu żywności i nadal obecnych w produkcie gotowym zgodnie z art. 44 ust. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylecia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13 WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5 /WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. U. UE.L. z 2011 r., tom 304, s. 18 z późn. zm.).

VI. Sytuacja epidemiologiczna, podmioty lecznicze

W związku z ogłoszonym przez Ministra Zdrowia w okresie od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 491 z późn. zm.), a także ze względu na wejście w życie rozporządzeń Rady Ministrów znajdujących delegację w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, z późn. zm.), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu zlecił pracownikom wykonanie zadań niezbędnych do zapewnienia pomocy obywatelom.

Ogółem przeprowadzono:

- 3484 wywiadów osób poddanych kwarantannie w związku z podejrzeniem zachorowania na COVID;
- 3791 wywiadów osób poddanych izolacji w związku z podejrzeniem zachorowania na COVID;
- 297 wywiadów osób hospitalizowanych w związku z podejrzeniem zachorowania na COVID;
- 779 wywiadów osób objętych nadzorem epidemiologicznym w związku z podejrzeniem zachorowania na COVID;
- 976 wywiadów osób powracających z zagranicy w związku z możliwością rozprzestrzenienia zakażenia (wszystkie osoby zostały poddane obowiązkowej kwarantannie);
- 107 wywiadów dotyczących zachorowań na inne choroby zakaźne niż COVID;
- Wydano łącznie 2349 decyzji dotyczących izolacji i kwarantanny.

Informacja o stanie sanitarnym placówek działalności leczniczej z miasta Wałbrzycha za 2020 rok.

W 2020 r. przeprowadzono 10 kontroli oraz 1 wizytację, podczas których skontrolowano 11 placówek lecznictwa z terenu miasta Wałbrzycha. W trzech obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Nałożono mandaty karne.

W 2020 r. odnotowano 14 niepożądanych odczynów poszczepiennych, które zostały zgłoszone do:

1. WSSE we Wrocławiu,
2. NIZP PZH w Warszawie i Urzędu Rejestracji Wyrobów Leczniczych i Produktów Biobójczych w Warszawie,
3. Wydziału Monitorowania Niepożądanych Działań Produktów Leczniczych.

Za rok 2020 zgłoszono w mieście Wałbrzychu i powiecie wałbrzyskim sumarycznie 10459 przypadków rozpoznania klinicznego zachorowań grypopodobnych i ostrych zakażeń dróg oddechowych, o 3937 przypadków mniej niż w roku 2019.

Zapadalność na określone jednostki chorobowe

za okres od 01.01.2020 r. do 31.12.2020 r.

kod choroby	jednostka chorobowa	miasto Wałbrzych	
		liczba przypadków	zapadalność
A02.0	salmoneloza -zatrucie pokarmowe	9	8,14
A07.1	lamblioza	1	0,90
A08.0	wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	13	11,75
A08.2-3	wirusowe zakażenia jelitowe inne określone	8	7,23
A08.4	wirusowe zakażenia jelitowe nie określone	27	24,41
A09	biegunka i zapalenia żołądkowo jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	63	56,96
A38	płonica	39	35,26
A46	róża	2	1,81
A69.2	borelioza z Lyme	15	13,56
B01	ospa wietrzna	90	81,37
B18.0-1	wirusowe zapalenie wątroby typu B	3	2,71
B18.2	wirusowe zapalenie wątroby typu C	3	2,71
G00.2-8:G04.2	bakteryjne zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone	1	0,90
G03	zapalenie mózgu inne i nieokreślone	1	0,90
J10-J11	grypa (typu A – rozpoznanie laboratoryjne)	2	1,81
U07.1	zakażenia SARS-CoV-2	2544	2300,12
Z20.3/Z24.2	styczność i narażenie na wściekliznę - potrzeba szczepień	2	1,81

VII. Ocena wymagań sanitarnych w obiektach użyteczności publicznej

Obiekty hotelowe / pensjonaty

Ze względu na występujący na obszarze kraju stan zagrożenia epidemicznego, a następnie ze względu na ogłoszony stan epidemii obiekty hotelowe były okresowo nieczynne. W powyższym zakresie obowiązywał zakaz prowadzenia działalności, wynikający z Rozporządzenia Rady Ministrów.

Kontrole tej grupy obiektów były wykonywane wybiórczo. Zakres kontroli obejmował przede wszystkim stosowanie się do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii oraz wytycznych i zaleceń dotyczących zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się koronawirusa.

Galerie handlowe/ obiekty handlowo-usługowe, kluby, dyskoteki

Zgodnie z zaleceniami GIS kontrole w w/w obiektach były przeprowadzane samodzielnie przez pracowników PSSE w Wałbrzychu jak również wspólnie z Policją.

Zakres tych kontroli obejmował stosowanie się do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii oraz wytycznych i zaleceń dotyczących zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się koronawirusa.

1. Pływalnie kryte i odkryte

Pod nadzorem PPIS w Wałbrzychu znajdują się obecnie 3 pływalnie kryte, tj. przy ul. Sokołowskiego 75, w hotelu „Maria” przy ul. Wrocławskiej 134b oraz przy ul. Ogrodowej 10a, a także park wodny „Aqua-Zdrój” przy ul. Ratuszowej 6. Liczba nadzorowanych obiektów wzrosła o 1 (pływalnia przy ul. Ogrodowej 10a) – ze względu na uzyskanie przez PPIS w Wałbrzychu z dniem 15 marca 2020 r. statusu organu rządowej administracji zespolonej w województwie.

Pływalnia kryta przy Zespole Szkół Nr 4, ul. Sokołowskiego 75, Wałbrzych

W ramach realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni zarządca obiektu zlecił badania wody z niecki: 4 próbek pod względem bakteriologicznym i 2 próbki pod względem fizykochemicznym w zakresie zgodnym z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016). Woda spełniała wymogi wyżej cytowanego rozporządzenia i nadawała się do kąpieli.

Od marca 2020 r. nastąpiło zamknięcie obiektu i do końca roku 2020 pływalnia nie wznowiła działalności.

Pływalnia kryta z odnową biologiczną w hotelu „Maria”, ul. Wrocławska 134b, Wałbrzych

Obiekt okresowo nieczynny.

Pływalnia kryta przy Publicznej Szkole Podstawowej Specjalnej nr 10, ul. Ogrodowa 5a, Wałbrzych

W ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez DPWIS we Wrocławiu pobrano z niecki basenowej 1 próbek wody do badań bakteriologicznych oraz 1 próbkę wody do badań fizykochemicznych, nie kwestionując żadnej z pobranych próbek.

W ramach realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni zarządca obiektu w okresie od stycznia do marca zlecił badania wody z niecki: 8 próbek pod względem bakteriologicznym i 7 próbek pod względem fizykochemicznym w zakresie zgodnym z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016). Zakwestionowano 3 próbki wody, tj.:

- 3 próbki ze względu na podwyższoną wartość azotanów,
- 2 próbki ze względu na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia chloroformu.

W związku ze stwierdzonym zanieczyszczeniem wody DPWIS we Wrocławiu wszczął postępowanie administracyjne i wydał decyzję z dnia 29 stycznia 2020 r. w sprawie doprowadzenia wody do norm sanitarnych, jakim powinna odpowiadać woda na pływalni w zakresie azotanów w niecce basenowej w terminie do dnia 31 sierpnia 2020 r. W ramach działań naprawczych planowana jest wymiana źródeł filtracyjnych oraz całkowita wymiana wody w niecce basenowej.

Ze względu na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia chloroformu zarządca pływalni podjął niezwłocznie niezbędne działania naprawcze polegające na zwiększeniu częstotliwości płukania filtrów i obniżenia zawartości chloru wolnego, woda została doprowadzona do norm sanitarnych, co potwierdziło badanie rekontrolne próbek wody.

Planowane przez zarządcę pływalni badania jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej w okresie od II połowy marca 2020 r. do czerwca 2020 nie zostały wykonane w związku z zamknięciem obiektu, spowodowanym wystąpieniem stanu epidemii.

Kontrola pływalni wraz z zapleczem sanitarnohigienicznym została zrealizowana przez DPWIS we Wrocławiu dnia 26 lutego 2020 r. Stwierdzono wyeksploatowanie pomieszczeń pływalni oraz brak powierzchni gładkich sufitów w pomieszczeniach szatni damskiej, męskiej i natrysków.

Zarządca obiektu systematycznie prowadził kontrolę jakości wody zgodnie z ustalonym harmonogramem, na bieżąco przekazywał sprawozdania z jakości wody, informował kąpielących

się o jakości wody na pływalni.

Park wodny „Aqua-Zdrój”, ul. Ratuszowa 6, Wałbrzych

Park wodny „Aqua-Zdrój” przy ul. Ratuszowej 6 w Wałbrzychu posiada nieckę sportową, rekreacyjną (wykorzystywaną dodatkowo do nauki pływania dla niemowląt), brodzik dla dzieci oraz 2 whirlpoole, a także nieckę hamowni.

W ramach realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni zarządca obiektu w okresie funkcjonowania obiektu zlecił badania wody z niecek: 89 próbek pod względem bakteriologicznym

i 71 próbek pod względem fizykochemicznym w zakresie zgodnym z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Woda spełniała wymogi wyżej cytowanego rozporządzenia i nadawała się do kąpieli. Planowane przez zarządcę pływalni badania jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej w okresie od marca 2020 r. do czerwca 2020 r. nie zostały wykonane w związku z zamknięciem obiektu, spowodowanym wystąpieniem stanu epidemii. Przed uruchomieniem obiektu zarządca pływalni zbadał 24 czerwca 2020 r. jakość wody w nieckach basenowych wykazując przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych w 5 próbkach wody (chloroform oraz THM) – obiekt nieczynny, przekroczenia nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia osób kąpiących się. Nieznaczne przekroczenie wartości chloroformu odnotowano również w badaniach z 24 września 2020 r., jednak ze względu na to że pozostałe parametry spełniały wymagania cytowanego rozporządzenia wodę uznano za warunkowo przydatną do kąpieli.

W związku z wprowadzeniem przepisów §6 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 1758) oraz jego kolejnych zmian, który ograniczał funkcjonowanie parku wodnego wyłącznie do udostępniania obiektu w celu współzawodnictwa sportowego, zajęć sportowych lub wydarzeń sportowych oraz dla studentów i uczniów – w ramach zajęć na uczelni lub w szkole, niecki wykorzystywane w celach rekreacyjnych zostały wyłączone z użytku.

Badania jakości wody na pływalni w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przez PPIS w Wałbrzychu, jak również kontrola sanitarna nie zostały zrealizowane w związku z ograniczeniem funkcjonowania obiektu w okresie na który były zaplanowane.

2. Dworce i stacje PKP

Na terenie miasta skontrolowano 1 z 3 zewidencjonowanych obiektów, tj. stację Wałbrzych Miasto wraz z budynkiem dworca, których stan oceniono pozytywnie, również pod kątem spełnienia dodatkowych wymagań, związanych z występowaniem stanu epidemii.

Wydano doraźne zalecenia dotyczące uzupełnienia brakujących podajników na papier toaletowy i uruchomienia nieczynnych pisuarów.

3. Obiekty sportowe, kulturalno-rozrywkowe i tereny rekreacyjne

Skontrolowano halę lekkoatletyczną przy ul. Chopina 1 w Wałbrzychu, oceniając jej stan sanitarno-techniczny jako dobry. Skontrolowano również Park Trampolin oraz Park Sobieskiego, które uzyskały ocenę dobrą pod względem higieniczno-sanitarnym i technicznym.

Zgodnie z zaleceniami GIS związanymi z ogłoszonym stanem epidemii skontrolowano również stok narciarski Dzikowiec pod kątem zastosowania się do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii oraz wytycznych i zaleceń dotyczących zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się koronawirusa.

VIII. Ocena stanu sanitarno-technicznego innych obiektów użyteczności publicznej

1. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej

Skontrolowano 35 zakładów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej pod kątem spełnienia ogólnych wymogów, a przede wszystkim minimalizacji zagrożenia przeniesienia chorób zakaźnych i zakażeń.

Stan sanitarno-porządkowy kwestionowano w zakładzie fryzjerskim przy ul. Mickiewicza 15 w Wałbrzychu, co skutkowało ukaraniem właścicielki mandatem karnym. Stwierdzone uchybienia sanitarne dotyczyły braku właściwej dezynfekcji narzędzi fryzjerskich (środek z nieaktualną datą ważności, brak wiedzy na temat sporządzania roztworu roboczego) oraz zanieczyszczonego włosami sprzętu fryzjerskiego.

Przeprowadzone kontrole w pozostałych obiektach nie wykazały naruszenia wymagań ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych, procedury postępowania ze sprzętem kosmetycznym i fryzjerskim były prawidłowe, nie kwestionowano również czystości i porządku w pomieszczeniach zakładów. W skontrolowanych obiektach, w których przeprowadzane są zabiegi naruszające ciągłość tkanek ludzkich w większości przypadków stwierdzono opracowane procedury, wynikające z wymagań art. 16 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Sprzęt wielokrotnego użytku używany do zabiegów jest poddawany sterylizacji w autoklawach, a proces dekontaminacji jest właściwie monitorowany za pomocą wskaźników fizycznych, chemicznych i biologicznych.

Ponadto osobom świadczącym usługi fryzjerskie wydano doraźne zalecenie dotyczące oznakowywania preparatów kosmetycznych datą ich pierwszego użycia (dotyczy kosmetyków posiadających na opakowaniu znak graficzny określający czas, w jakim od otwarcia preparat może być stosowany), stosowania kosmetyków posiadających na opakowaniu informację w języku polskim oraz właściwego oznakowywania opakowań zastępczych kosmetyków.

Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia prowadzona przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Wałbrzychu na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego w 2020 roku

Działalność prowadzono poprzez:

- wdrażanie, koordynację, monitorowanie i ocenianie realizowanych programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia,
- programowanie i realizację zadań skierowanych na rozwiązywanie problemów i minimalizowanie zagrożeń zdrowotnych, szczególnie związanych z sytuacją epidemiologiczną.
- współpracę z podmiotami uczestniczącymi w procesie promocji zdrowia,
- inicjowanie działań prozdrowotnych.

Podjęmowano realizację zadań zleczanych przez instytucje nadrzędne oraz realizację działań lokalnych.

Instytucje i organizacje, z którymi współpracowano w ramach realizacji zadań:

- Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski w Wałbrzychu, urzędy miast i gmin powiatu wałbrzyskiego
- Centrum Aktywnego Wypoczynku Aqua Zdrój w Wałbrzychu
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu / Centrum Aktywności Lokalnej i Centrum Integracji Rodziny/
- Ośrodek Społeczno- Kulturalny „Podzamcze” w Wałbrzychu
- Wałbrzyski Ośrodek Kultury
- Stowarzyszenie Gmin Książańskich Euroregionu Nysa,
- Dyrektorzy żłobków, przedszkoli, nauczyciele
- Dyrekcje i grona pedagogiczne szkół
- uczelnie wyższe
- placówki wypoczynku dzieci i młodzieży
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Terenowy w Wałbrzychu
- PTTK Oddział Wałbrzych
- Hufiec ZHP Ziemi Wałbrzyskiej
- Biblioteka pod Atlantami w Wałbrzychu, filie
- podmioty lecznicze
- zakłady pracy, placówki handlowe, spółdzielnie mieszkaniowe, apteki,
- lokalne mass media /radio, prasa, TV/

Realizacja zagadnień problemowych

W 2020 roku realizowano przede wszystkim działania wynikające z sytuacji epidemiologicznej oraz programy krajowe wynikające z polityki zdrowotnej państwa, programy wojewódzkie i lokalne oraz interwencje nieprogramowe.

Realizowano działania dotyczące następujących problemów zdrowotnych:

1. Ogólnopolski program edukacyjny "Trzymaj Formę" XIII edycja

Celem programu jest edukacja dzieci i młodzieży oraz ich rodziców w zakresie kształtowania postaw prozdrowotnych związanych z właściwym odżywianiem i aktywnością fizyczną poprzez promocję aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Koordynowano i monitorowano realizację programu. Rozpropagowano konkurs ogłoszony w ramach programu. Z uwagi na zamknięcie szkół konkurs został odwołany a program zakończony.

W roku szkolnym 2019/2020 program realizowało 13 szkół. W realizację programu włączyło się 39 nauczycieli i innych pracowników szkół.

Zasięg programu: 2524 uczniów oraz 246 rodziców.

Ogólny zasięg 2809 osób.

Zainaugurowano kolejną edycję programu.

Tematyka wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie oraz promocji zdrowego stylu życia była poruszana w trakcie podejmowanych przez Sekcję OZ i PZ działań oraz imprez organizowanych przy współpracy z innymi jednostkami / punkt w trakcie imprez oraz w ramach akcji „Bezpieczny wypoczynek”- zasięg działań ok.952 osoby

2. Zapobieganie HIV/AIDS

Opracowano sprawozdanie za 2019 r. oraz harmonogram realizacji zadań na 2021 r. Umieszczono informacje w mediach społecznościowych na temat Światowego Dnia AIDS i Europejskiego Tygodnia Testowania, opracowano wystawę materiałów.

3. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”- nowy ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli opracowany wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

Grupa, do której skierowany jest nowy program, to dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat.

Zajęcia w programie „Skąd się biorą produkty ekologiczne” realizowane są poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji i filmu animowanego „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli i lekcji pokazowej. Uczestnicy programu realizują zajęcia edukacyjne, podczas których uczą się skąd się biorą produkty ekologiczne, dlaczego warto je wybierać, jakie są zalecenia zdrowego stylu życia oraz jak przestrzegać zasad higieny. Program jest skierowany także do rodziców i opiekunów dzieci. Zostały nagrane dwa webinaria #po1profilaktyka z udziałem eksperta odpowiednio dla rodziców oraz nauczycieli/opiekunów.

Program realizowało 27 przedszkoli. Przeprowadzono 25 szkoleń dla 39 realizatorów w przedszkolach, przekazano materiały edukacyjne.

Zasięg programu: 1041 dzieci oraz 544 rodziców.

Ogólny zasięg 1624 osoby.

Zainaugurowano kolejną edycję programu.

4. Działania w ramach ograniczania zdrowotnych następstw palenia tytoniu

Koordynowano na terenie Miasta i Powiatu Wałbrzyskiego realizację wieloletnich programów i projektów:

- ***Ogólnopolski Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej "Czyste Powietrze Wokół Nas"***

Celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach narażenia na bierne palenie.

Grupa docelowa: dzieci 5-6 letnie oraz ich rodzice i opiekunowie.

W roku szkolnym 2019/2020 program realizowało 28 placówek przedszkolnych. Przekazano materiały edukacyjne, udzielano wsparcia metodycznego i merytorycznego. Koordynowano i monitorowano realizację programu. W ramach monitoringu przeprowadzono 9 wizytacji realizacji programu w przedszkolach.

Program cieszył się dużym zainteresowaniem. Dzieci i rodzice chętnie uczestniczyli w działaniach, wzbogacając wiedzę na temat profilaktyki antytytoniowej, szczególnie ochrony dzieci przed biernym paleniem.

Zasięg programu: 1338 dzieci oraz 770 rodziców.

Ogólny zasięg-2108 osób

Zainaugurowano kolejną edycję programu.

• ***Program Edukacji Antytytoniowej "Nie pal przy mnie, proszę."***

Celem programu jest zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu poprzez zwiększenie wiedzy w zakresie odpowiedzialności za zdrowie, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie oraz kształtowanie postaw asertywnych.

Adresatami programu są dzieci klas I-III szkół podstawowych.

W związku z zakończeniem realizacji na poziomie ogólnopolskim program kontynuowany był jako lokalny. Koordynatorzy szkolni oraz współrealizatorzy zostali przeszkoleni w poprzednich edycjach.

Program realizowało 9 szkół podstawowych. Na podstawie analizy informacji z realizacji programu w szkołach przeprowadzono ocenę i sporządzono sprawozdanie zbiorcze.

Koordynatorzy szkolni wysoko ocenili program oraz zaangażowanie dzieci podczas realizacji programu. Wysoko również oceniono odbiór programu przez rodziców.

Zasięg programu: 407 dzieci oraz 191 rodziców.

Ogólny zasięg: 598 osób.

Zainaugurowano kolejną edycję programu.

• ***Program Profilaktyki Palenia Tytoniu "Znajdź właściwe rozwiązanie"***

Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród młodzieży szkolnej poprzez zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich oraz kształtowanie postaw asertywnych z unikaniem czynnego i biernego palenia tytoniu.

Adresatami programu są uczniowie starszych klas szkół podstawowych.

W związku z zakończeniem realizacji na poziomie ogólnopolskim program kontynuowany był jako lokalny.

Realizację programu kontynuowały 4 szkoły. Zdaniem koordynatorów program jest bardzo pomocny w realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień, realizacja programu umożliwia rzeczowe i obrazowe przekazanie najistotniejszych informacji dotyczących palenia tytoniu oraz kształtowanie postaw zobowiązujących do niepalenia.

Programem objęto 934 uczniów i 587 rodziców.

Zainaugurowano kolejną edycję programu.

• ***Ogólnopolski projekt „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych- KIK68”***

W ramach podtrzymywania efektów programu prowadzono działania informacyjne i edukacyjne.

Kontynuowano realizację kampanii społecznej „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, której celem jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. W trakcie Biegu przełajowego w OSK Podzamcze prowadzono punkt edukacyjny. Edukacją objęto 60 osób.

W roku szkolnym 2019/2020 realizowano **VII edycję programu edukacyjnego skierowanego do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych „ARS czyli jak dbać o miłość”**, jednego z elementów programu KIK 68.

Program realizowało 10 szkół ponadgimnazjalnych, edukacją objęto 489 uczniów oraz 167 rodziców.

Zasięg programu 656 osób.

• ***Ogólnopolski program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas IV szkół podstawowych „Bieg po zdrowie”.***

Program stanowi źródło rzetelnej wiedzy na temat zagadnień dotyczących palenia tytoniu i ukazuje korzyści wynikające z niepalenia papierosów. Forma programu sprzyja wzmocnieniu poczucia własnej wartości, przygotowuje do świadomych wyborów w obszarze własnego zdrowia oraz sprzyja wyrażaniu własnych oczekiwań i opinii. Program realizowało 9 szkół podstawowych.

Zasięg programu- 341 uczniów i 242 rodziców. Razem 583 osób.

5. Program edukacyjny” Moje dziecko idzie do szkoły”

Program zakłada edukację dzieci klas I i ich rodziców w zakresie potrzeb zdrowotnych dziecka rozpoczynającego naukę w szkole.

Program realizowały 3 szkoły. Koordynatorów szkolnych przeszkolono w zakresie zagadnień merytorycznych i metodyki realizacji programu w poprzednich latach.

Realizacja programu przyczyniła się do zwiększenia współpracy nauczycieli i szkolnej służby zdrowia z rodzicami w zakresie kształtowania właściwych postaw zdrowotnych zarówno u dzieci jak i rodziców. Odbiorcy poszerzyli wiedzę na temat zdrowego stylu życia, a zajęcia edukacyjne pozwoliły ograniczyć stres związany z pobytem dzieci w nowym środowisku.

Zasięg programu 147 dzieci i 163 rodziców oraz 11 nauczycieli i pedagogów. Razem 321 osób.

6. Profilaktyka chorób nowotworowych.

PSSE w Wałbrzychu podejmuje działania z zakresu profilaktyki chorób nowotworowych. Prowadzona jest dystrybucja materiałów oraz rozmowy w trakcie imprez ogólnospołecznych.

Zorganizowano punkt informacyjno-edukacyjny w ramach którego prowadzono rozmowy indywidualne, pogadanki, pomiary RR, przekazywano materiały edukacyjne /KIK, profilaktyka chorób nowotworowych/. Działaniem bezpośrednim objęto 60 osób. W trakcie 16 spotkań w przedszkolach udzielano instruktaży dotyczących prowadzenia edukacji w ramach obchodów Dnia Babci i Dziadka. Przekazano materiały informacyjne- ok 700 szt.

Zasięg działań- ok. 760 osób.

7. Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

Program jest skierowany do uczniów klas I szkół ponadgimnazjalnych, rodziców uczniów oraz kadry pedagogicznej. Jego głównym celem jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy poprzez zwiększenie poziomu wiedzy i zachęcanie do odpowiedzialności za zdrowie swoje i najbliższego otoczenia. Program realizowało 7 szkół ponadgimnazjalnych.

Zasięg programu- 729 uczniów, 158 rodziców, 18 realizatorów.

Ponadto prowadzona była edukacja w zakresie profilaktyki HPV w trakcie innych działań w szkołach- ok.1900 osób.

Zasięg działania: 2805 osób.

8. Bezpieczny wypoczynek

Cel: Ograniczenie występowania wypadków i urazów oraz zagrożeń związanych z okresem ferii zimowych i wakacji. Adresaci działań: społeczność powiatu wałbrzyskiego ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Opracowano „Zalecenia zdrowotne na okres ferii zimowych”, opracowano i przygotowano materiały do wykorzystania w akcji zimowej. W opracowaniu zalecono nasilenie działań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i urazom dzieci

i młodzieży w okresie ferii zimowych, kształtowania właściwych zachowań higienicznych chroniących przed chorobami zakaźnymi. Opracowanie przesłano do wszystkich szkół.

Przygotowano pakiety z materiałami edukacyjnymi z zakresu profilaktyki grypy i zachorowań grypopodobnych, bezpieczeństwa w trakcie uprawiania sportów i zabaw zimowych, profilaktyki uzależnień /zagrożenia zdrowotne związane z używaniem dopalaczy oraz czynnym i biernym paleniem papierosów/. Materiały edukacyjne wraz z zaleceniami przekazywane były kierownikom zimowego wypoczynku przez pracowników Sekcji OZiPZ oraz Sekcji HDM. Udzielano instruktaży metodycznych i merytorycznych. Zorganizowano wystawkę materiałów edukacyjnych.

Podjęto współpracę z jednostkami organizującymi zajęcia dla dzieci i młodzieży w okresie ferii. Prowadzono działania edukacyjne – punkty informacyjne, dystrybucję materiałów edukacyjnych, pogadanki oraz gry i zabawy w środowisku dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych i innych zorganizowanych formach spędzania wolnego czasu. Zorganizowano konkurs plastyczny „Bezpieczne i zdrowe ferie zimowe”.

Na fanpage’u i stronie internetowej PSSE zamieszczono informację dot. bezpiecznego wypoczynku zimowego.

Zasięg działań- 102 placówki, 599 odbiorców.

Rozpoczęto działania w ramach akcji letniej. Opracowano materiały pomocne w prowadzeniu działań, które sukcesywnie były przekazywane organizatorom wypoczynku letniego oraz opiekunom wraz z instruktażem metodycznym i merytorycznym również przy współpracy z Sekcją HDM. Przeprowadzono działania edukacyjne – pogadanki, konkursy, gry i zabawy w środowisku dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych i innych zorganizowanych formach wypoczynku. Tematyka podejmowanych działań została rozszerzona o bezpieczne zachowania w dobie pandemii.

Zasięg działań bezpośrednich -293 osoby.

Ogólny zasięg działań - 157 placówek, 892 osoby.

9. Działania z zakresu profilaktyki zażywania środków zastępczych.

Prowadzono działania skierowane do społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży.

Kontynuowano realizację programu lokalnego „Dopalaczom mówimy nie” - przeprowadzono szkolenia dla młodzieży uczęszczającej do Zespołu Szkół nr 5 w Wałbrzychu /9 szkoleń/. Edukacją objęto 172 osoby.

Prowadzono działania edukacyjne połączone z dystrybucją materiałów wśród uczestników wypoczynku zimowego i letniego oraz poradnictwo metodyczne wśród nauczycieli i opiekunów. Przekazano materiały we współpracy z Sekcją HDM do placówek wypoczynku.

Rozpropagowano konkurs „Szkoła wolna od używek”.

Zasięg działań bezpośrednich: 51 placówek, 320 osób.

10. Działania związane z aktualną sytuacją epidemiologiczną

- profilaktyka grypy i zachorowań grypopodobnych

Interwencja skierowana była do społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

W działaniach prowadzonych w okresie ferii zimowych uwzględniono tematykę związaną z profilaktyką grypy i infekcji grypopodobnych, prowadzono pokazy i naukę prawidłowego mycia rąk. Zorganizowano wystawę i dystrybucję materiałów edukacyjnych w siedzibie PSSE. Przeprowadzono spotkania w przedszkolach połączone z instruktażem i z dystrybucją materiałów. Przeprowadzono szkolenie dla seniorów. W trakcie Biegu Przełajowego prowadzono punkt informacyjny dla uczestników i widzów.

Ogółem: 1537 osób.

- profilaktyka zakażeń koronawirusem, działania w trakcie epidemii

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii pracownicy Sekcji OZiPZ realizowali zadania edukacyjne z zakresu ochrony przed koronawirusem, zadania niezbędne do zapewnienia pomocy obywatelom, współpracę z lokalnymi mass-mediami oraz pomoc bezpośrednią pracownikom oddziału epidemiologii i HDM. Przed ogłoszeniem stanu epidemii przekazywano materiały edukacyjne- ulotki, wywieszki, film, zasady postępowania do podmiotów leczniczych, aptek, urzędów miast i gmin, zakładów pracy, marketów, wyższych uczelni, szkół, przedszkoli, mass-mediów i innych jednostek współpracujących, w miarę możliwości monitorowano ich wykorzystanie. W trakcie trwania epidemii przesyłano aktualne materiały wielokrotnie. Zakupiono 10 000 ulotek „Jak zapobiegać zakażeniu”, „Informacja GIS dla seniorów”, „Jak skutecznie myć ręce”. Większość przekazano do spółdzielni mieszkaniowych celem ekspozycji na klatkach schodowych budynków mieszkalnych oraz do biur podróży, kina, bibliotek, placówek handlowych. Przekazano plakaty „Pamiętaj” z numerami telefonów do PSSE i NFZ do urzędów, szpitali, wyższych uczelni, opracowano i wydrukowano wywieszki, materiały informacyjne dla klientów, materiały dot. zasad kwarantanny i pomocy dla osób kwarantannowanych /były przekazywane wraz z decyzjami/, wykazy punktów pobrań itp. Sukcesywnie umieszczano materiały edukacyjne na stronie internetowej PSSE i fb. oraz przygotowywano wystawy materiałów edukacyjnych oraz wywieszki informacyjne. Powtórnie w drugim półroczu zaprojektowano i zakupiono 6000 ulotek. Przesłano do placówek handlowych materiały do wykorzystania w edukacji klientów. Prowadzono dystrybucję

materiałów, zaleceń oraz poradnictwo dla placówek wypoczynku dzieci i młodzieży. Prowadzono spotkania informacyjne, rozmowy indywidualne, porady oraz konkursy online we współpracy z Ośrodkiem Społeczno-Kulturalnym „Podzamcze” w Wałbrzychu: „Jeśli na spacer to w maseczce”, „Moje wymarzone, bezpieczne wakacje”, „Koronawirus – mój piktogram-wiem jak się zachować”, „Moja kolorowa maseczka”, „Znaki czasu epidemii” /wernisaże, wystawy, 2 w siedzibie PSSE/, pogadanki, zajęcia dla dzieci w okresie wakacji.

Udzielano porad i informacji telefonicznych obywatelom, prowadzono wywiady epidemiologiczne i rozmowy. Prowadzono bieżącą współpracę z lokalnymi mass-mediami /pisma, materiały edukacyjne, odpowiedzi na zapytania, informacje o aktualnej sytuacji epidemiologicznej, wywiady dotyczące wymagań sanitarnych itp./ i rzecznikiem prasowym WSSE. Współpracowano z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie udzielania pomocy psychologicznej.

Opracowano i wdrożono program dla dzieci **„Choroby przenoszone drogą kropelkową-wiem jak się zachować”**. Pozyskano partnerów do działania. Program rozpropagowano wśród placówek n/w /informacja na szkoleniach dla dyrektorów 39 placówek, 36 osób rozdysponowano 1100 naklejek/, spotkania informacyjne /21 – 24 osoby/, przekazanie scenariusza zajęć oraz materiałów edukacyjnych- naklejki „Myj ręce, zachowaj dystans”, wywieszki „Jak prawidłowo myć ręce”, ulotki informacyjne. Rozdysponowano ok. 4000 naklejek .

Współpracowano przy organizacji szkoleń dla dyrektorów szkół /6 szkoleń, 57 osób/. Przygotowano i przekazano materiały informacyjne.

Zasięg działań bezpośrednich: 657 placówek, ok. 3000 osób.

Ogólny zasięg działań: ok. 17000 osób.

- „**Oszczędź dziecku ospy**”- kampania informacyjna- przekazano materiały wraz z instruktażem do 2 żłobków.

Współpraca w działaniach inicjowanych przez lokalnych partnerów:

„Uczę się bezpiecznie żyć”

Współpracowano przy realizacji wojewódzkiego konkursu ph. „Uczę się bezpiecznie żyć”. Pracownik Sekcji OZ i PZ brał udział w naradzie komisji konkursowej. Głównymi organizatorami konkursu było Stowarzyszenie Gmin Książańskich Euroregionu Nysa oraz Sejmik Województwa Dolnośląskiego i Urząd Miejski w Wałbrzychu. Konkurs został odwołany.

Pozostałe informacje

Na stronie internetowej oraz fanpage'u Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu umieszczano informacje dotyczące prowadzonych programów, akcji informacyjno-edukacyjnych, sytuacji epidemiologicznej i profilaktyki.

Działalność kontrolna:

Przeprowadzono ogółem 9 wizytacji w celu oceny realizowanych programów edukacyjnych inicjowanych i koordynowanych przez Inspekcję Sanitarną. Pracownik Sekcji OZiPZ uczestniczył we wspólnych z Policją kontrolach przestrzegania ograniczeń, nakazów zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

